

Siseministri määruse „Turvategevuse eeskiri“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõuga kehtestatakse siseministri määrus „Turvategevuse eeskiri“. Määrus on vaja kehtestada, kuna 1. juulil 2024. aastal jõustub Turvategevuse seadus (edaspidi *TurvaTS*). Vastavalt *TurvaTS* § 4 lõikele 3 kehtestab valdkonna eest vastutav minister määruse turvategevuse eeskirja, millega sätestatakse turvategevust puudutavad erinevad nõuded.

Muudatused, mis turvategevuse eeskiri endaga kaasa toob on järgmised:

1) turvateenistuja väljaõpe on TurvaTS alusel eraldi turvategevuse tegevusala ning eeskirjaga kehtestatakse konkreetsed nõuded nii väljaõppes käsitlevatele teemadele, mahule, kui koolitajale. Nõuete kehtestamise eesmärk on tagada väljaõppe ühtlane üle-eestiline kvaliteet.

Eeskirjaga kehtestatakse erinõuded väljaõppele (valvetöötja, turvatöötaja ja turvajuht), mille läbimine on turvateenistuja kutse omandamise eeldus. Varasemalt turvateenistuja väljaõppe nõuded sellises ulatuses reguleeritud ei olnud. Väljaõppe nõuete seadmisel on võetud aluseks kriteeriumid, mis annaksid teadmised ja oskused turvateenistujale kutseeksami edukaks sooritamiseks. Iga - aastase täienduskoolituse kohustuse ühe osana lisandub turvatöötajal ja turvamise turvajuhil kohustus läbida vähemalt kuue akadeemilise tunni pikkune praktiline kontaktõpet füüsilise jõu, erivahendite ja relvade kasutamise kohta.

2) kehtestatakse konkreetsemad ja detailsemad nõuded nii turvaplaanile kui turvauditi aruandele.

Turvaettevõtja peab turvaplaani koostama alati, kui tegemist on mehitatud turvamisega, st turvaobjektile on püsiv valve. Eeskirjaga nähakse ette miinimum andmed, mis turvaplaanis tuleb esitada, nt kui palju turvateenistujaid turvama hakkab, mis on nende peamised tööülesanded, andmed turvaobjektile kavandatud turvateenistujate kasutatavate relvade ja erivahendite kohta ning turvavarustuse loetelu.

Lisaks nähakse eeskirjaga ette andmed, mis tuleb kajastada turvauditi aruandes, nt andmed turvauditi aluseks oleva turvaobjektile seni rakendatud kaitse- ja valvelahenduste kohta ning analüüs olemasolevate kaitse- ja valvelahendustele turvariskide seisukohalt.

3) luuakse turvaettevõtja kohustus tagada turvateenistuja tervise ja ohutuse tagamiseks vastava turvavarustuse olemasolu, arvestades sealjuures turvaobjekti eripära ja turvateenistuja tööülesandeid. Varasemalt turvavarustuse väljastamine ja kandmine selliselt reguleeritud ei olnud.

4) täiendatakse nõudeid turvateenistuja tervisenõuetele ning tervisenõuete vastavuse kontrollimisele. Senise viie grupi asemel jaotatakse turvateenistujad lähtuvalt töökeskkonna ohuteguritest ja tööülesannetest tervisenõuete alusel kahte gruppi:

- I grupp - turvatöötaja ja turvamises osalev turvajuht;
- II grupp - valvetöötja.

Võrreldes varasemaga nähakse selgelt ette turvateenistuja tööülesannete täitmist takistavad tervisehäirete loetelu, mida tervisekontrollis hinnata. Varasemalt ei olnud seadusandja ette näinud vajalike uuringute loetelu ning töötervishoiuarstid ise said otsustada oma parema äranägemise järgi, millised uuringud olid vajalikud. Seevastu uues eeskirjas on loetletud uuringud, mida tuleb tervisekontrollis turvateenistujale teha, kuid säilib siiski töötervishoiu arstil teatud paindlikkus nende läbiviimisel. Tervisekontrolli tegija ja sagedus võrreldes varasemaga ei muutu.

5) Täiendatakse nõudeid turvategevuse dokumenteerimisele ja dokumentide säilitamisele. Eeskirjas loetletakse turvategevuse dokumendid, nende andmekoosseisud ja säilitamise tähtsused. Selged raamid turvategevuse dokumentide loetelule ja sisule aitavad paremini teostada ka järelevalvet turvategevuse üle. Teisalt, kui kõik turvaettevõtjad lähtuvad samadest põhimõtetest dokumentide koostamisel ja säilitamisel, tagab see kvaliteetsema ja ühetaolise maatenuse, sealjuures isikute õiguste kaitse.

6) Täpsustatakse nõuded ja termineid, mis on seotud turvamise ja mille turvaobjekt on suure varalise väärtusega veos.

Võrreldes varasema määrusega muudetakse piirmäärasid, mille ületamisel kohalduvad raha ja väärtpaberite veo turvamisele kohustuslikud nõuded. Samuti on lisandunud soomustatud sularahaveosõiduki määratlus, mille kohaselt on sularaha või väärtpaberite veoks kohandatud sõiduk, mis on varustatud globaalse navigatsioonisüsteemiga ja asjakohaste sidevahenditega, mis võimaldaks koheselt võtta ühendust kontrollikeskuse või vajadusel häirekeskusega.

7) Olulisi sisulise muudatuse uus regulatsioon kaasa ei too turvateenistuja vormirietuse ja töötõendi osas. Peamine erinevus seisneb selles, et varasemalt siseturvamisele ei laienenud töötõendi ja vormirietuse kohustus, kuid uue turvategevuse seaduse jõustumisel tuleb avalikus kohas siseturvamisel kanda vormirietust ja töötõendit.

Eelnõu rakendamise kaasneb oluline positiivne mõju haridusele ja siseturvalisusele, sotsiaalne mõju on mitteoluline. Määruses kavandatavate muudatustega ei kaasne mõju regionaalarengule, riigijulgeolekule ega välissuhtele, ega elu- ja looduskeskkonnale.

2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi nõunik Nurmely Mitrahovitš (nurmely.mitrahovits@siseministeerium.ee) ja eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusnõunik Kristi Käsper (kristi.kasper@siseministeerium.ee).

Eelnõu ja seletuskiri toimetatakse keeleliselt pärast eelnõu kooskõlastamist eelnõude infosüsteemis (EIS).

3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

4. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 31 paragrahvist, mis on jaotatud 11 peatükki.

Sisukord

1. peatükk üldsätted	3
2. peatükk turvaplaan.....	3
3. peatükk turvaauditi aruanne.....	7
4. peatükk turvateenistuja väljaõpe.....	9
5. peatükk turvateenistuja kutsesobivus ja kehaline ettevalmistus	16

7. peatükk turvateenistuja töötöend, vormiriietus ja turvaravustus	24
8. peatükk turvategevuse dokumenteerimine, dokumentide säilitamine	27
9. peatükk turvategevuse asjaoludest teadaandmine	31
10. peatükk nõuded suure varalise väärtusega veose turvamisele	32
11. peatükk rakendussätted	35
Määruse mõjud	35
Kaasnev mõju riigiasutuste töökorraldusele	43
Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud	44
Muudatuste mõju turvaettevõtjate halduskoormusele	45
Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon	46

1. peatükk üldsätted

Eelnõu §-s 1 reguleeritakse määruse reguleerimisala.

Lõige 1 määratleb turvategevuse eeskirja reguleerimisala. TurvaTS-i § 4 lõike 3 kohaselt kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega turvategevuse eeskirja. Määrus reguleerib nõudeid, mis kehtestatakse

- 1) turvaplaanile ja selle koostamisele;
- 2) turvaauditi aruandele ja selle koostamisele;
- 3) turvateenistuja väljaõppele ja koolitajale;
- 4) turvateenistuja kutsesobivusele ja kehalise ettevalmistusele;
- 5) turvateenistuja terviseseisundile (edaspidi tervisenõuded) ja terviseseisundi nõuetele vastavuse kontrollimisele (edaspidi tervisekontroll);
- 6) turvateenistuja tervisetõendi andmekoosseis ja samaväärse tervisekontrolli läbimisel saadud tervisetõendite loetelu
- 7) turvateenistuja töötöendile, vormiriietusele ja turvaravustusele;
- 8) turvategevuse dokumenteerimisele ja dokumentide säilitamisele ning Politsei- ja Piirivalveametile (edaspidi *PPA*) turvategevuse asjaoludest teada andmisele;
- 9) turvamisele, mille turvaobjekt on suure varalise väärtusega veos.

Lõige 2 sätestab, et siseturvakorraldajale, siseturvajuhile ja sisevalvetöötajale kohaldatakse turvaplaani, väljaõppe, kutsesobivuse ja kehalise ettevalmistuse, tervisenõuete, töötõendi ja dokumenteerimise osas samu nõudeid, mis turvaettevõtjale ning turvateenistujale.

2. peatükk turvaplaan

Eelnõu §-s 2 reguleeritakse turvaplaani andmed.

TurvaTS § 3 punkti 6 kohaselt on turvaplaan mehitatud turvamiseks koostatud tegevusplaan, mille eesmärk on tuua välja turvaobjekti turvamiseks vajalikud abinõud. TurvaTS eristab turvaplaani ja turvaauditi tulemusena koostatavat aruannet. Turvaplaan on tegevusplaan, milles kirjeldatakse turvaobjektidel elluviidavaid tegevusi ja nende korraldust. Võrreldes varem kehtinud turvaseadusega (edaspidi *TurvaS*) koostatakse turvaplaan lisaks ürituste ka muude

alaliselt mehitatud turvaobjektide tarbeks. Seega on erinevus varem kehtinud TurvaS-iga see, et turvaplaanile kehtestatakse käesoleva määrusega konkreetsemad ja detailsemad nõuded.

Turvaplaan kui mehitatud turvamise alus on oluline majandustegevuse nõue. Kui turvaobjektidel on püsiv mehitatud valve, siis viitab see asjaolule, et oht turvaobjektile on tõenäolisem. Sellisel juhul on vaja ohu avastamiseks ja kõrvaldamiseks läbimõeldud tegetsemist ja kaalutud abinõusid. Turvaplaan koostatakse üldjuhul turvamise teenuse tellijale või teenust osutava ettevõtte juhtkonnale. See peab põhinema faktipõhisel analüüsil.

Lõige 1 sätestab minimaalse nõutud andmete koosseisu, mis peab turvaplaanis olema esitatud.

Turvaplaani kui mehitatud turvamise tegevusplaani koostamisel on vajalik esmalt **punkti 1** kohaselt **kirjeldada turvaobjekti ennast**. Kirjeldamisel pöörata tähelepanu muuhulgas järgmistele asjaoludele¹:

1. Kas turvaobjekt on piiratud aiaga?
2. Kas väravad on suletavad (lukustatavad)?
3. Kas kõik väravad, mida ei kasutata, on lukustatud?
4. Kas turvaobjekt on kaetud välisvalgustusega?
5. Kas perimeetril on valvemeid (kiired, andurid)?
6. Kas perimeetritele on jäetud päästeameti ligipääsuks lisavärv?
7. Kas territooriumil on gaasihoidla, kütusehoidla?
8. Kas territooriumil on alajaam?
9. Kas territooriumi on avatud külalistele ja nende orienteeruv arv päevas?
10. Kas territooriumil hoitakse kallihinnalist ja kergesti teisaldatavat kaupa?
11. Kas varem on esinenud turvaprobleeme (näiteks vargusi)?
12. Kas territooriumi jälgimiseks on paigaldatud valvakaamerad?
13. Kas kogu territoorium on videokaameratega kaetud?
14. Kas videopildid salvestatakse?
15. Kas salvestust saab vaadata läbi arvutivõrgu?
16. Kas kaamerad on Day –Night tüüpi?
17. Kas objektidel hoitakse ohtlikke aineid või toimub ohtlik tööprotsess?
18. Kas turvatöötaja peab teostama ringkäike?

Järgise sammuna tuleb kirjeldada ja põhjendada **punkti 2** kohaselt **milliseid konkreetseid valve- ja kaitse lahendusi sellel turvaobjektidel teenusepakkuja rakendab**, nt videovalvesüsteemid, sissetungihäire süsteemid, läbipääsusüsteemid, aia piiratud jne.

Kui on kirjeldatud, kuidas turvamist teostatakse, siis tuleb **punkti 3** kohaselt kirjeldada, **kui palju turvateenistujaid turvama hakkab, mis on nende peamised tööülesanded ning kuidas turvamine on korraldatud**. See tähendab, et on kirja pandud, kuidas sellel konkreetsetel turvaobjektidel tööd kohapeal korraldatakse, nt mitu valvetöötajat või turvatöötajat peab olema, mitu valveposti turvaobjektidel ettenähtud on, mis ajavahemikul ja mitu turvateenistujat neil valvepostidel peab tegutsema jne. Tööülesandena on mõeldud seda, mida konkreetsetel valvepostidel olev turvateenistuja teeb, kas kaitseb, valvab või tagab korda. **Punkt 3** näeb ette ka selle, et **kui turvaobjekti eripärast lähtuvalt on vajalik turvateenistujatel läbida täienduskoolitus (nt sadama või lennujaama objektide turvamisel)**, tuleb see turvaplaani kirja panna.

¹ Eesti Turvaettevõtete Liit. ETEL soovitusel Turvajuhud, tase 5 kutsekvalifikatsiooni hindamisel koostatava valveobjekti turvaplaanile. – <https://media.voog.com/0000/0040/1739/files/ETEL%20soovitusel%20Turvaplaani%20koostamiseks.pdf>.

TurvaTS lubab turvaplaanis ettenähtud tingimustel ja korras turvatöötaja juhendamisel turvamises osaleda valvetöötajal. Avalikus kohas võib valvetöötajal tegutseda ainult koos turvatöötajaga. Seega, kui sellel turvaobjektil on ettenähtud ka valvetöötaja tegutsemine, tuleb turvaplaanis kirjeldada, millised on need tingimused ja kord.

Punkti 4 jägi esitatakse turvaplaanis **andmed turvaobjektile kavandatud turvateenistujate kasutatavate relvade ja erivahendite kohta ning turvavarustuse loetelu**. See on vajalik, et turvamise teenuse tellijal oleks selge ülevaade, milliste vahenditega turvamist teostatakse ja samuti on need andmed vajalikud järelevalve teostamiseks. Näiteks nähakse ette, et kaks turvatöötajat kannavad tulerelva ja kaitsevesti.

Lisaks tuleb **punkt 6** kohaselt kirja panna **turvajuhi kontaktandmed, kes vastutab selle konkreetse turvaplaani elluviimise eest** turvaobjektil ning **punkti 5 järgi selle turvajuhi kontaktandmed, kes on turvaplaani koostanud**. Siinjuures tuleb arvestada, et turvaobjektil kohapeal ei pruugi sama turvajuht olla, kes selle turvaplaani koostas.

Lõige 2 sätestab täiendavad nõuded, mida tuleb turvaplaanis lisaks eelnevale esitada, kui turvaettevõtja tagab korda avalikul üritusel. Täiendavaks nõudeks on **punkt 1** järgi eeldatav osavõtjate arv ja **punkt 2** kohaselt PPA ning teiste asjaomaste asutustega tehtava koostöö korraldus.

Kõrgema turvariskiga avalikel üritustel näevad kohalikud omavalitused ette, et turvalisuse tagamiseks peab üritusekorraldaja esitama turvaplaani ja kaasama turvateenistujad. Kõrgem turvarisk avaliku ürituse kirjeldus on omavalituseti erinev, kuid näiteks Tallinna linnas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise korra² kohaselt on kõrgendatud turvariskiga avalik üritus:

1. millega kaasneb liikluse ümberkorraldamine;
2. mille pidamisel toimub alkohoolsete jookide pakkumine või jaemüük (v.a üritus, mis toimub alalise müügikohaga siseruumis);
3. mida peetakse ehitises või kohas, mis ei ole selleks ette nähtud, või Tallinna linna haldusterritooriumi kohal olevas õhuruumis;
4. mille pidamisel kasutatakse ajutist ehitist (nt tribüün, lava, suuremõtmeline telk või konstruktsioon) või muud inimese elule ja tervisele ohtu kujutavat lisainventari (v.a spordiüritused ja etendusasutustes toimuvad üritused);
5. mille toimumise kohaga piirnev ala või kus toimuv tegevus või kasutatav lisainventar võib kujutada ohtu isiku elule, tervisele ja turvalisusele või varale;
6. mille pidamisel kasutatakse pürotehnilisi tooteid, tehakse tuletöid või kasutatakse lahtist tuld.

Punktis 3 ongi välja toodud eraldi nõue, et kui turvaettevõtja peab korda avalikul üritusel, siis peab turvaplaan ka arvestama korra² § 59 lõike 1 alusel kohaliku omavalitsuse volikogu määrusega kehtestatud kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumil ürituse korraldamise ja pidamise nõuetest tulenevaid asjakohaseid andmeid. See tähendab, et iga avaliku ürituse turvamiseks turvaplaani koostamisel tuleb lähtuda just selle omavalitsuse kehtestatud nõuetest. Avalik üritus korra² § 58 lõike 3 tähenduses on avalikus kohas toimuv ja avalikkusele avatud lõbustusüritus, võistlus, etendus, kaubandusüritus või muu sellesarnane inimeste koos olemine, mis ei ole koosolek.

Punktis 4 näeb ette, et spordiürituse korraldamis nõuded tulenevad spordiseadusest, millega tuleb samuti turvaplaanis arvestada.

² Tallinna Linnavolikogu 29. mai 2014. aasta määrus nr 12 „Tallinna linnas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise kord“ – RT IV, 18.03.2023, 20.

Eelnõu §-s 3 reguleeritakse turvaplaani koostamine.

Lõige 1 sätestab, et turvaettevõtja koostab turvaplaani ja esitab selle turvamise teenuse tellijale enne turvamise alustamist. Turvaplaan võib olla osa turvamiseks sõlmitavast lepingust.

Seega võib turvaplaan olla eraldiseisev dokument või osa turvamiseks sõlmitavast lepingust. See võib olla koostatud ka mitme objekti kohta, kui see on turvataktikaliselt põhjendatud. Turvaobjekti turvaplaan võimaldab turvamise tellijal ja hiljem ka PPA-l majandushaldusasutusena hinnata, kas turvaettevõtja tegevus vastab nendega sõlmitud lepingule ning Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses (edaspidi MSÜS-is) ja TurvaTS-is sätestatud nõuetele.

Lõige 2 kohaselt allkirjastab turvaplaani selle koostanud turvajuht. Turvajuht võib ise ka turvaplaani koostada, aga juhul kui turvajuht ei ole peamine koostaja, siis tema tagab ja vasutab, turvaplaan vastav ettenähtud nõuetele.

Lõige 3 täpsustab, et turvaplaani koostamisel lähtutakse käesoleva määruse ja teiste õigusaktide nõuetest.

Näiteks kehtiv Riigikaitseobjekti kaitse kord³, mis on kehtestatud riigikaitseaduse⁴ § 87 lõike 1 alusel, reguleerib riigikaitseobjekti riskianalüüsi ja turvaplaani koostamist, riigikaitseobjektil turvaõppuste läbiviimist ning riigikaitseobjekti füüsilise kaitse miinimummeetmed, lisaturvameetmed ning objekti ohutasemed ja nende muutmise korda.

Turvaplaani koostamisel tuleb arvestada ka rahvusvaheliste standarditega ning tehniliste juhenditega. Näiteks kohaldatakse konkreetseid turvanõudeid sadamale, mis teenindab rahvusvahelises meresõidus sõitvaid reisilaevu või 500-se ja enama kogumahutavusega laevu. Rahvusvahelise meresõidu turvalisuse tõhustamiseks töötati Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (International Maritime Organization - IMO) juures välja rahvusvaheline laevade ja sadamarajatiste turvalisuse koodeks (International Code for the Security of Ships and Port Facilities - ISPS koodeks), mis jõustus 1. juulil 2004. aastal rahvusvahelise konventsiooni inimelude ohutusest merel ühe osana. ISPS koodeksist lähtudes anti välja samasisuline Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EÜ) nr 725/2004 laevade ja sadamarajatiste turvalisuse tõstmise kohta, mis täpsustab mõningaid ISPS koodeksi elemente ning loob teatud lisanõudeid. Nimetatud õigusaktidest tulenevate turvameetmete eesmärk on kuritahtlikust tegevusest tingitud hädaolukordade ärahoidmine ja turvaintsidentideks valmisolek. Konkreetset ennetusabinõud hõlmavad laevade ja sadamarajatiste juurdepääsurežiimi, turvaolukorra jälgimist, lasti ja laevavarude kontrolli, personali koolitamist turvalisuse küsimustes ja vastavate õppeharjutuste läbiviimist.⁵

Iga sadam ja sadamarajatis peab turvalisuse riskianalüüsi alusel koostama ja ellu rakendama turvaplaani. Turvaplaani võib koostada sadama pidaja ise või kasutada selleks vastavat tegevusluba omavat turvaettevõtjat. Sadama ja sadamarajatise turvaplaanides sätestatakse vastavalt turvalisuse riskianalüüsile sadama turvalisuse korraldus, sealhulgas iga turvataseme puhul järgitavad turvatoimingud, rakendatavad turvameetmed ja kohustuslikud tegevused. Turvaplaani peab enne selle ellu rakendamist kooskõlastama Transpordiametiga.⁶

³ Vabariigi Valitsuse 23. septembri 2016. aasta määrus nr 106 „Riigikaitseobjekti kaitse kord“ – RT I, 12.03.2019, 33.

⁴ Riigikaitseadus. – RT I, 14.03.2023, 31.

⁵ Transpordiamet. Sadamate turvalisus. – <https://www.transpordiamet.ee/sadamate-turvalisus>.

⁶ Sealsamas.

Euroopa Standard EVS-EN 16747:2015 „*Maritime and port security services*“ reguleerib turvamist sadama- ja mereturvalisuse teenuste osutamisel. See standard määrab kindlaks turvateenuste pakkuja töökorralduse, protsesside, personali ja juhtimise kvaliteedinõuded sadama- ja mereturvalisuse teenuste osutamisel. Standardit kohaldatakse nendest asukohariigi seadustest ja määrustest lähtuvalt, mis kehtivad iga standardi vastu võtnud CEN-i liikmesriigi territooriumil. Standardit ei kohaldata turvateenuste suhtes, mida osutavad eriregulatsiooni alla käivad eraturvafirmad, näiteks piraatlusega seotud turvateenuste osutajad. Kui riiklikul tasandil täiendavalt kehtestatud reegleid ei ole, võib rakendada miinimumnõuetena käesoleva Euroopa standardi nõudeid. Standard on mõeldud Euroopas tegutsevatele avaliku- ja erasektori turuosalistele sobivaima sadama- ja meresõiduteenuste pakkuja valimiseks, määramiseks, määramiseks ja ülevaatamiseks.⁷

Just laeva turvaplaani puhul on oluline, et õigusaktide tasandil oleks sätestatud lisatingimused turvaplaani lisale, mis võimaldab kasutada laeval mereturvatöötajaid. MSOS-i § 11¹ lõike 2 kohaselt hinnatakse turvaplaani vastavust nõuetele, mis on sätestatud rahvusvahelises konventsioonis inimeste ohutusest merel (SOLAS-konventsioon), selle konventsiooni alusel kehtestatud rahvusvahelises laevade ja sadamarajatiste turvalisuse koodeksis (ISPS-koodeks) ning riiklikes õigusaktides. Ei SOLAS-konventsioonis ega ISPS-koodeksis ole sätestatud nõudeid relvastatud kaitse kasutamise kohta laevadel, mistõttu tuleb riiklikult sätestada, mida peab turvaplaani lisa sisaldama (näiteks nõue teha laevadel relvastatud kaitse kasutamiseks riskihinnang, milles võetakse arvesse laeva suurust, tüüpi, kauba liiki, sõidukiirust jms). Samuti peab sätestama, kas riskihinnangus tuleb kaaluda laeva kaitseks ennetavate lisameetmete rakendamist, st kaitsta laeva okastraatide, traataedade või veepihustitega, et vältida ründajate pääsemist laevale. IMO suunise MSC.1/Circ.1405/Rev.2 punktis 3 on toodud riskihinnangu koostamise soovitus ja punktis 3.3 loetletakse asjaolud, mida tuleks võtta riskihinnangu koostamisel arvesse.

Seega tuleb turvaplaani koostamisel sadamale ja sadamarajatisele arvestada ISPS koodeksi ja Standardi EVS-EN 16747:2015 erisusi.

Eraldi on Euroopa standard EVS-EN 16082:2011 „*Airport and aviation security services*“, mis määratleb turvateenuste pakkujate kvaliteedinõuded teenuse osutamise korralduses, protsessides, personalis ja juhtimises tsiviilennundusjulgestusteenuste valdkonnas. Standardis sätestatakse avaliku- ja erasektori hankijate soovitud tsiviilennundusjulgestusteenuste osutamise kvaliteedikriteeriumid. Standard sobib kõige sobivama tsiviilennundusjulgestusteenuse pakkuja valimiseks, omistamiseks, autasustamiseks ja ülevaatamiseks.⁸

Eelpool toodud on mõned näited sellest, et turvaplaani koostamisel tuleb arvestada ka teisi kehtivaid norme ja soovitusi rahvusvahelistest standarditest.

3. peatükk turvaauditi aruanne

Turvauditi läbiviimine on eraldi turvategevuseala. Varem kehtinud TurvaS-is oli samalaadne tegevus turvakonsultatsioon. **TurvaTS § 6 lõike 1 kohaselt on turvaaudit tellija esitatud andmete ja turvaobjekti omaduste põhjal ohu hindamine ning ohu ennetamiseks ja tagajärgede vähendamiseks kirjalike soovitude koostamine ja nende vormistamine**

⁷ EVS-EN 16747:2015. – <https://www.etel.ee/tegevusvaldkonnad/standardid/evs-en-16747-2015>.

⁸ EVS-EN 16082:2011. – <https://www.etel.ee/tegevusvaldkonnad/standardid/evs-en-16082-2011>.

aruandena. Võrreldes varem kehtinud TurvaS-iga on uudne see, et kehtestatakse nõuded turvaauditile aruande andmetele ja aruande koostamisele.

Eelnõu §-s 4 reguleeritakse turvaauditi aruande andmed.

Käeoleva sättega kirjeldatakse, milliseid andmeid peab turvauditi aruanne sisaldama. Tegemist ei ole lõpliku loeteluga, vaid miinimum andmete loeteluga. **Punkti 1** kohaselt on vaja kirjeldada **turvaauditi eesmärki, selle tellija ootusi ning punkti 2 järgi kirjeldada turvaauditi aluseks olevat turvaobjekti. Punkt 3 näeb ette, et turvaaudit aruanne peab sisaldama turvaobjekti ohuhinnangut.** See tähendab, et **tuleb välja selgitada riskid**, nende võimalik **esinemissagedus** ja sellest tuleneda võivad **võimalikud kahjud** (nt rahaline kahju) ning ohud. Riskide hindamisel saab juhised standardist EVS-ISO 31000:2018⁹. Riskide tuvastamisel tuleb üle vaadata näiteks¹⁰:

1. objekti asukohast ja paikkonnast sõltuvad ohutegurid;
2. mehitatud turvamise teenuse tellija tegevuse iseloomustus ning sellest tulenevad ohutegurid ja riskid;
3. analoogsetes ettevõtetes esinenud kahjude tekkepõhjuste kokkuvõte (kui on võimalik);
4. kokkuvõte kuritegevuse ja tuleõnnetuste piirkondliku statistika mõjust objektile;
5. muud asjakohased andmed objektile suunatud riskitegurite välja toomiseks.

Riskide hindamiseks on soovitatav kasutada Eesti Turvaettevõtete liidu koostatud juhist ja tabelit¹¹. Hinnangu andmisel turvaobjektile ja selle ümbrust mõjutavatele ohtudele on soovituslik koostada lühikokkuvõte - mida tuleb, mille eest kaitsta, millised põhilised riskid ohustavad objekti/ettevõtet ning, mida tuleb suuremas plaanis täiustada.

Punktis 4 sätestatakse, et turvaauditi aruandes tuleb tuua **andmed turvaauditi aluseks oleva turvaobjekti seni rakendatud kaitse- ja valvelahenduste kirjeldus ning analüüside, hinnata olemasolevaid kaitse- ja valvelahendusi turvariskide seisukohalt. Vajadusel teha ettepanekuid olemasolevate kaitse- ja valvelahenduste muutmiseks või lisameetmete rakendamiseks, et eelnevalt väljaselgitatud riskid ja ohud oleksid maandatud.** Kõiki täiendavaid kaitse- ja valvelahendusi tuleb kaaluda otstarbekuse ning maksumuse seisukohalt. Lisaks peab turvaauditi aruanne **punkti 5** kohaselt sisaldama **põhjendatud soovitusi turvaobjekti ohuhinnangus kirjeldatud ohu ennetamiseks ja selle tagajärgede vähendamiseks.**

Punkt 6 näeb ette, et turvaauditi aruanne peab sisaldama andmeid selle kohta, **kes on turvaauditi läbiviinud ning punkti 7 järgi turvaauditi läbiviimise kaasatud asjatundja kontaktandmeid ja punkt 8 kohaselt turvaauditi tellija andmeid.**

Eelnõu §-s 5 reguleeritakse turvaauditi aruande koostamine.

Lõige 1 sätestab, et turvaauditi läbiviimiseks ja aruande koostamiseks esitab turvaauditi läbiviija tellijale kirjalikult kava, milles on **punkt 1** kohaselt kirjeldatud turvaauditi läbiviimiseks kavandatud tegevused ja töökorraldus, **punkt 2** järgi võimalikud teabeallikad ning **punkt 3** näeb ette esialgset ajaraami.

Lõige 2 näeb ette, et turvaauditi aruande koostab ja allkirjastab turvajuht. Kuna nii turvaauditi tegemise käik kui ka tulemus eeldab asjatundlikku hinnangut turvaobjektile, saab seda tööd teha üksnes asjakohase väljaõppe ja kvalifikatsiooniga töötaja, kelleks on turvajuht.

⁹ EVS-ISO 31000:2018. – <https://www.evs.ee/et/evs-iso-31000-2018>.

¹⁰ Eesti Turvaettevõtete Liit. ETEL soovitused Turvajuht, tase 5 kutsekvalifikatsiooni hindamisel koostatava valveobjekti turvaplaanile. – <https://media.voog.com/0000/0040/1739/files/ETEL%20soovitused%20Turvaplaani%20koostamiseks.pdf>.

¹¹ Eesti Turvaettevõtete Liit. ETEL soovitused Turvajuht, tase 5 kutsekvalifikatsiooni hindamisel koostatava valveobjekti turvaplaanile. – <https://media.voog.com/0000/0040/1739/files/ETEL%20soovitused%20Turvaplaani%20koostamiseks.pdf>.

Lõige 3 täpsustab, et turvaauditi aruande koostamisel lähtutakse käesoleva määruse ja teiste õigusaktide nõuetest.

Lisaks tuleb turvaauditi aruande koostamisel juhinduda rahvusvahelistest standarditest ning tehnilistest juhenditest. Sarnane põhimõte on ka turvaplaani koostamisel ja eelmises paragrahvis detailsemalt selgitatud.

4. peatükk turvateenistuja väljaõpe

Turvateenistujate väljaõpe on täiskasvanute koolitamine. See tähendab, et majandustegevuse nõuetena laienevad turvateenistuja väljaõppe elluviimisele täiskasvanute koolituse seaduse 3. peatükis sätestatud nõuded, sealhulgas kohustus koostada turvateenistuja väljaõppe õppekava ja tagada piisav õppekeskkond, et läbi viia väljaõpet ning saavutada õppekava eesmärgid ja õpiväljundid. Kuna TurvaTS-iga muudetakse turvateenistuja väljaõppe tegevusloaga majandustegevusest teavitusega tegevuseks on vajalik seada kvaliteedi tagamise eesmärgil täpsemad nõuded ka turvateenistuja väljaõppele.

Turvateenistujad jagunevad kolmeks: valvetöötaja, turvatöötaja ja turvajuht. Turvateenistuja oluline tunnus on asjakohase kutse olemasolu (valvetöötaja, turvatöötaja või turvajuht). Võrreldes varem kehtinud TurvaS-iga on uue TurvaTS-iga loodud kolm eraldi kutset. Kutse saamise eelduseks on vastava väljaõppe läbimine. Kutseta isik ei saa olla turvateenistuja. Turvategevuses on hea väljaõppe saanud tööjõud väga tähtis, arvestades, et turvateenistuja peab oskama hinnata ohte, mõistma mitmesuguseid olukordi ja oskama neis kasutada eri abinõusid, sealhulgas kasutada isikute õigusi vähem riivavaid meetmeid. Turvateenistuja väljaõppe eesmärgiks on anda isikule turvategevuseks vajalikud teadmised ja oskused ning kutse- ja ametialaste hoiakute ja väärtuste kujundamine.

Varem kehtinud TurvaS reguleeris väljaõppe mahtu, kuid uus TurvaTS sellise detailsusega seda ei reguleeri, maht on ettenähtud turvategevuse eeskirjas. Erinevus varasemaga seisneb ka selles, et TurvaS-is ei kirjeldanud täpsemalt väljaõppe sisu, nüüd turvategevuse eeskirja lisaga number üks on reguleeritud, milliseid teemasid turvateenistuja õppekava peab sisaldama. Detailsema reguleerimise eesmärk on tagada kvaliteetne väljaõpe ja seeläbi isikute põhiõiguste ning -vabaduste parem kaitse. Turvategevuse eeskirjaga kehtestatakse erinõuded igat tüüpi turvateenistuja väljaõppele, mille läbimine on kutse omandamise eeldus.

Turvatöötaja õpe ei eelda valvetöötaja kutse omandamist, sealhulgas valvetöötaja õppe läbimist. Analoogselt ei eeldata ka turvajuhi õppes turvatöötaja kutse omandamist, sealhulgas turvatöötaja õppe läbimist. Iga õppetasand on eraldiseisev ning annab tegevuseks vajalikud teadmised ja oskused.

Eelnõu §-s 6 reguleeritakse turvateenistuja väljaõppe nõuded.

Lõige 1 näeb ette, et turvateenistuja väljaõppe ja täienduskoolituse korraldamisel lähtutakse täiskasvanute koolituse seaduse § 9 lõike 1 alusel kehtestatud täienduskoolituse standardist. Täienduskoolituse standardist on kehtestatud täienduskoolituse õppekava nõuded, täienduskoolituse läbimist ja selles osalemist tõendavate dokumentide nõuded ning täienduskoolituse õppekavarühmade loetelu.

Lõige 2 sätestab, et turvateenistuja väljaõpet ja täienduskoolitust korraldatakse turvategevuse seaduse § 4 lõikes 1 punktis 4 nimetatud turvaettevõtja (edaspidi turvateenistuja väljaõppe

korraldaja) kehtestatud õppekava alusel. Turvateenistuja väljaõppe nõuded ja õpiväljundid on esitatud käesoleva määruse lisas 1.

Käesoleva määrusega nähakse ette üldised põhimõtted ja miinimum nõuded turvateenistuja väljaõppeks, konkreetse õppekava kinnitab iga turvateenistuja väljaõppe korraldaja ise võttes aluseks käesoleva määrusega seatud nõudeid. Õppekavade koostamisel tuleb aluseks võtta ka turvateenistujate kutsestandardit. Kutsestandardis on kirjeldatud turvateenistuja tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Määruse lisa 1 reguleerib täpsemalt turvateenistuja väljaõppe:

1. sihtgruppe ja õpingute alustamise tingimusi;
2. mahtu ja eesmärki;
3. sisu ja käsitletavaid teemasid;
4. õpiväljundeid;
5. õppematerjalide loendit;
6. läbiviimiseks vajaliku kvalifikatsiooni;
7. õppekeskkonda ning
8. lõpetamise tingimusi ja väljastatavaid dokumente.

Turvateenistuja väljaõppe õppekavarühm on vara- ja isikukaitse.

Lisa 1 I osas on kirjeldatud valvetöötaja väljaõppe nõuded ja õpiväljundid. Valvetöötaja õpe peab andma teadmised ja oskused, et isik saaks valvetöötajana töötada. Kuigi valvetöötajal on võrreldes turvatöötaja ja turvajuhiga ette nähtud vähem õigusi, võib ka valvetöötaja puutuda turvamisel kokku kolmandate isikutega, esitada neile suulisi nõudeid, peatada isiku ja nõuda dokumendi esitamist, tuvastada isikusamasus või tõkestada isiku sissepääsu turvaobjektile, seega konkreetsete nõuete seadmine valvetöötaja väljaõppele aitab tagada kvaliteetset teenust. Valvetöötaja õppele ettenähtud nõuded laienevad ka sisevalvetöötajale, kui sisevalvetöötaja tegutseb avalikus kohas. Sellisel juhul peab sisevalvetöötaja vastama valvetöötaja nõuetele ja omandama valvetöötaja kutse.

Turvamine on turvategevuse tegevusala, kus valvetöötaja saab osaleda. Seepärast on vajalik, et valvetöötaja mõistab laiemalt turvamise olemust, valvamise õiguslikke aluseid ning valvamise olemust ja teostamist. Valvetöötaja peab teadma oma õigusi ja kohustusi. Valvetöötaja võib turvamises osaleda vaid turvatöötaja juhendamisel. Avalikus kohas peab valvetöötaja tegutsema koos turvatöötajaga.

Vastavalt valvetöötaja kutsestandardile¹² peab väljaõpe andma valvetöötajale teadmised ja oskused sellest, kuidas:

1. valvetegevuseks ette valmistada;
2. jälgida turvaobjekti ja selle ümbrust;
3. kontrollida läbipääsuõigusi ja rakendada piiranguid;
4. kasutada gaasipihustit ning vajadusel anda esmaabi;
5. kasutada side-, valve- ning teisi tööks vajalikke seadmeid.

Valvetöötajal on lubatud kasutada gaasipihustit ja seda üksnes enda või teise isiku vastase ründe tõkestamiseks või grupiviisilise ründe tõrjumiseks, kui ründega kaasneb oht tema enda või muu isiku elule või tervisele. Kuna gaasipihusti võib põhjustada tugevat limaskestast ärritust ja võib olla eluohtlik südame- või hingamisteede haigustega inimestele, on õigeaegne esmaabi

¹² Kutsekoda. Kutsestandard. Valvetöötaja, tase 3. – https://www.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2023/10/Valvetootaja_tase_3.docx.

hädavajalik. Seega on turvateenistuja esmaabi koolitustel vajalik käsitleda kontaktläätsede kasutamise seonduvaid riske ning vajalikke tegevusi kiirel abi osutamisel, kaasa arvatud kannatanu silmast kontaktlääts eemaldamine.

Lisa 1 II osas on kirjeldatud turvatöötaja väljaõppe nõuded ja õpiväljundid.

Turvatöötaja on turvaobjekti valvamise, kaitsmise ja korra pidamise ülesandeid täitev turvateenistuja, kes vastab TurvaTS sätestatud turvatöötaja nõuetele ja kellel on kutseseaduse alusel antud kutse. Turvatöötaja väljaõpe peab andma teadmised ja oskused, et õppe läbinud isik saaks omandada turvatöötaja kutse ja töötada turvatöötajana. Kui siseturvatöötaja tegutseb avalikus kohas, peab ta vastama turvatöötaja nõuetele ja omandama turvatöötaja kutse, mis tähendab, et läbima ka turvatöötaja väljaõppe. Varem kehtinud TurvaS-is ei olnud siseturvatöötajale sätestatud nõuet läbida koolitus ja omandada kutse. Samas on siseturvatöötajal võimaldatud kasutada relva ja ta võib töökohustuste täitmisel puutuda kokku kolmandate isikutega turvatöötajaga sarnasel asjaoludel. Seega, kui siseturvatöötaja täidab avalikus kohas turvaettevõtjaga samu ülesandeid, puutub kokku kolmandate isikutega, tuleb tal läbida turvatöötaja väljaõpe ja omandada turvatöötaja kutse. Turvamist saab teostada turvatöötaja või turvajuhi kutsega isik. Üksikasjalikud ja rangemad nõuded turvatöötajale väljaõppele tagavad, et kui ta rakendab vajaduse korral meetmeid, jääb ta tegevus seaduse piiresse ja ta on teadlik oma õigustest.

Kuna turvatöötaja ülesandeks on juhendada lähtuvalt turvaplaanist ka valvetöötajaid, siis on väljaõppe oluliseks osaks ka selleks ettevalmistamine. **Vastavalt turvatöötaja kutsestandardile¹³ peab väljaõppe andma turvatöötajale teadmised ja oskused sellest, kuidas:**

1. turvategevuseks ette valmistada;
2. turvaobjekti turvata;
3. kontrollida läbipääsuõigusi ning rakendada piiranguid;
4. tagada korda ja käitumisenõuete järgimist;
5. tõrjuda turvaobjektile suunatud ohtu või kõrvaldada rikkumist, sh rakendada meetmeid;
6. kasutada füüsilist jõude, erivahendid ja relva;
7. ennetada ohtu ning tegutseda erakorralise sündmuse korral;
8. kasutada side-, valve- ning teisi seadmeid;
9. turvata liikuvat turvaobjekti;
10. juhendada valvetöötajat.

Lisa I III osas on reguleeritud turvajuhi väljaõppe nõuded ja õpiväljundid.

Turvajuht on turvateenistuja, kes osaleb turvamisel ja vastutab turvamise, turvateenistuja väljaõppe korraldamise ja turvaauditi läbiviimise eest ning vastab TurvaTS sätestatud turvajuhi nõuetele ning kellele on kutseseaduse alusel antud turvajuhi kutse. Turvajuhi väljaõppe puhul on peamine muudatus see, et väljaõpe peab andma sellised teadmised ja oskused, mis võimaldavad turvajuhil vastutada ka väljaõppe kvaliteedi eest ja väljaõpet korraldada. Võrreldes turvatöötajaga on turvajuhil täiendavad pädevused ja kohustused. Turvajuh on see, kes kinnitab turvaauditi aruande ning vastutab selle läbiviimise eest. Turvaauditi tegemise käik kui ka tulemus eeldab asjatundlikku hinnangut turvaobjektile, saab seda tööd teha üksnes asjakohase väljaõppe ja kvalifikatsiooniga töötaja, mistõttu peab turvajuhi õpe need teadmised ja oskused andma. Turvajuh vastutab ka turvateenistuja väljaõppe korralduse eest, mis omakord nõuab põhjalikumate teadmiste väljaõppele seatud nõuetest ja selle elluviimisest. Kui siseturvajuht tegutseb avalikus kohas, peab ta vastama turvajuhi nõuetele ja omandama turvajuhi kutse, mis tähendab, et läbima ka turvajuhi väljaõppe.

¹³ Kutsekoda. Kutsestandard. Turvatöötaja, tase 4. – https://www.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2023/10/Turvatootaja_tase_4.docx.

Vastavalt turvajuhi kutsestandardile¹⁴ peab väljaõpe andma turvajuhile teadmised ja oskused sellest, kuidas:

1. ette valmistada turvategevuseks;
2. turvaobjekti turvata;
3. kontrollida läbipääsuõigusi ja rakendada piiranguid;
4. tagada korda ja käitumise nõuete järgimist;
5. tõrjuda turvaobjektile suunatud ohtu või kõrvaldada rikkumist, sh rakendada meetmeid,
6. kasutada füüsilist jõudu, erivahendid ja relva;
7. ennetada ohtu ja tegutseda erakorralise sündmuse korral;
8. kasutada side-, valve- ning teisi seadmeid;
9. turvata liikuvat turvaobjekti;
10. juhendada turvateenistujaid ja juhtida meeskonda;
11. läbi viia turvaauditit ja koostada turvaplaani;
12. korraldada ja läbi viia turvateenistuja väljaõpet.

Lõikes 3 on kehtestatud minimaalne maht valvetöötaja väljaõppele ning valvetöötaja väljaõppe läbimisel väljastatavat dokumenti. Valvetöötaja väljaõppe maht peab olema vähemalt 24 akadeemilist tundi, mis hõlmama vähemalt 16 akadeemilist tundi kontaktõpet. Kontaktõpe valvetöötaja väljaõppes tähendab, et õpe toimub koolitaja poolt vahetult juhendamisel. See võib toimuda nii klassiruumis loengu ja seminari vormis kui ka praktiliste harjutustena. Eriti vajalik on valvetöötajatel saada praktiliste harjutusena kasutada gaasipihustit ja side-, valve- ning teisi tööks vajalikke seadmeid ning vajadusel anda esmaabi.

Valvetöötaja väljaõppe läbinud õppijale väljastatakse tõend, mis kinnitab, et isik on täienduskoolituse, ehk siis valvetöötaja väljaõppe läbinud. Ei ole vajalik, et saavutamist hinnataks, kuna väljaõppe maht on tundides on minimaalne ja sobivuse hindamine toimub kutseeksami kaudu. Täpsemalt reguleerib tõendi väljaandmist ja sellele ettenähtud nõudeid täienduskoolituse standard.

Lõikes 4 on kehtestatud minimaalne maht turvatöötaja väljaõppele ja turvatöötaja väljaõppe läbimisel väljastatavat dokumenti. Turvatöötaja väljaõppe maht peab olema vähemalt 50 akadeemilist tundi, mis hõlmama vähemalt 32 akadeemilist tundi kontaktõpet. Varem kehtinud TurvaS kohaselt oli turvatöötaja õppe minimaalne maht vähemalt 50 tundi, seega uue regulatsiooniga tundide mahtu ei muudeta, küll aga seatakse piirang, et vähemalt 32 tundi peab olema kontaktõpet. Kontaktõpe turvatöötaja põhiõppes tähendab, et õpe toimub koolitaja poolt vahetult juhendamisel. Kontaktõppele mahu seadmine on vajalik, kuna kõiki oodatavaid õpiväljundeid ei ole võimalik iseseisvaõppe kaudu omandada. Turvamiseks vajalikke praktilisi oskusi ei võimalik omandada individuaalselt e-keskkonnas. Praktiline väljaõpe kontaktõppe raames on hädavajalik vajalik just füüsilise jõu, erivahendite ja relva kasutamise õppimiseks.

Turvatöötaja väljaõppe lõpetamist tõendav dokument on tunnistus. Tunnistus väljastatakse kui koolituse käigus on hinnatud õpiväljundite saavutatust ja isik saavutas kõik õppekava lõpetamiseks nõutud õpiväljundid. Täpsemalt reguleerib tunnistuse väljaandmist ja sellele ettenähtud nõudeid täienduskoolituse standard.

Lõikes 5 on kehtestatud minimaalne maht turvajuhi väljaõppele ja turvajuhi väljaõppe läbimisel väljastatavat dokumenti. Turvajuhi väljaõppe maht peab olema vähemalt 80 akadeemilist tundi, mis hõlmab vähemalt 48 akadeemilist tundi kontaktõpet. TurvaS alusel oli turvajuhi õppe minimaalne maht 80 tundi, kuid see ei sisaldanud kohustuslikke miinimumtunde kontaktõppele

¹⁴ Kutsekoda. Kutsestandard. Turvajuht, tase 5. – https://www.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2023/10/Turvajuht_tase_5.docx.

ning ei olnud kirjeldatud õpetatavaid teemasid. Kontaktõppele mahu seadmine on vajalik, kuna kõiki oodatavaid õpiväljundeid ei ole võimalik iseseisvaõppe kaudu omandada. Turvamiseks vajalikke praktilisi oskusi ei võimalik omandada ainult individuaalselt e-keskkonnas.

Turvajuhi väljaõppe lõpetamist tõendav dokument on tunnistus. Tunnistus väljastatakse kui koolituse käigus on hinnatud õpiväljundite saavutatust ja isik saavutas kõik õppekava lõpetamiseks nõutud õpiväljundid. Täpsemalt reguleerib tunnistuse väljaandmist ja sellele ettenähtud nõudeid täienduskoolituse standard.

Lõikes 6 nähakse ette, et turvateenistuja väljaõppe läbimisel võib hinnata turvateenistuja varasemat õpi- ja töökogemust (edaspidi *VÕTA*). Pärast õpi- ja töökogemuse hindamist võib turvateenistuja väljaõppe lugeda osaliselt või täielikult läbituks.

VÕTA võimaldab arvestada seega varem õppeasutustes sooritatud õpinguid, täienduskoolituses või iseseisvalt õpitut ning töökogemuse kaudu omandatud teadmisi ja oskusi. Kõige olulisem on varem õpitu sisuline sobivus õppekavaga. Varasemaid õpinguid (sh täienduskoolitus) tõendatakse diplomi, tunnistuse või muu dokumendiga ning läbitud õppeainete ainekavaga. Töökogemuse kaudu ja iseseisvalt omandatud tõendatakse valminud tööde, töö kaudu omandatud oskuste kirjelduse, eneseanalüüsi, kutsetunnistuse või muude dokumentidega. Täiendusõppeasutus võib ise kehtestada varasemate õpingute ja töökogemuse tõendamise kohta lisanõudeid. Peab arvestama sellega, et kuigi õppekava, mooduli või õppeaine nimetus võib sama olla, on valdkonnad (IT, õigus, tehnikaalad jne) vahepeal hoogsasti arenenud ning teadmiste värskendamine võib olla vältimatu.¹⁵

Varasema töökogemuse arvestamiseks peab taotleja esitama tõendusmaterjalid (koopia ametijuhendist, töölepingust või tööraamatust, ametisse nimetamise käskkirja koopia või tõend asutuses töötamise kohta, iseloomustus otseselt juhilt, näiteid tehtud töödest, sertifikaadid, kutsetunnistus või portfoolio jt) ja kogemusest õpitu analüüsi. Töökogemusest ja iseseisvalt õpitu tõendamiseks tuleb alati kirjutada põhjalik eneseanalüüs, mille juures on soovitatav võtta aluseks STARR meetod¹⁶.

VÕTA arvestamisel tuleb hinnata:

1. mitte kogemust, vaid sellest õpitut;
2. teadmisi, oskusi, pädevusi, sh oskusi teadmisi üldistada ja rakendada;
3. vastavust teema, õppeaine, mooduli ning õppekava eesmärkidele ja õpitulemustele;
4. vastaval tasemel toimetulekut.¹⁷

Lõikes 7 sätestatakse, et turvateenistuja varasema õpi- ja töökogemusega arvestamise korra kehtestab turvateenistuja väljaõppe korraldaja. Selline kord peab koolituse korraldajal olema koostatud, et õppijal oleks võimalik tutvuda VÕTA üldpõhimõtetega, saada teada millised on VÕTA nõutavad dokumendid ja kuidas VÕTA protsess selles õppeasutuses täpsemalt toimub, ehk siis kuidas taotlus esitada, kuidas seda hinnatakse jne.

Lõikes 8 kohaselt turvateenistuja väljaõppe korraldaja hindab vähemalt üks kord viie aasta jooksul väljaõppe korraldust, õppekeskkonda ja turvateenistuja koolitaja taset ning koostab selle kohta aruande.

¹⁵ Haridus- ja teadusministeerium. Varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine. – <https://www.hm.ee/v%C3%B5ta>.

¹⁶ Pilli, E., Vau, I. STARR tehnika kasutamine varasemate õpingute ja töökogemustega arvestamisel. – https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-06/starr_juhend_loplik.pdf.

¹⁷ Haridus- ja teadusministeerium. Varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine. – <https://www.hm.ee/v%C3%B5ta>.

Selleks, et tagada kvaliteetne ja eesmärgipärane täiendusõpe on vaja hinnata nii väljaõppe korraldust, õpikeskkonda kui ka koolitajaid. Koolitaja tegevuse ja kvaliteedi hindamiseks on vajalik koguda koolitusel osalejatelt tagasisidet, selle põhjal saab kavandada ka parendustegevusi. Ka täiskasvanute koolituse seadus nõuab tagasiside kogumist, kuid ei sätesta nõudeid sellele, missugune tagasisidestamise kord olema peaks, seega on koolitusasutusel võimalus ise valida, millisel viisil täienduskoolituste kohta tagasisidet korjatakse.

Käesoleva sätte eesmärk on selgelt reguleerida, et turvateenistuja väljaõpet korraldav ettevõtte, kes osutab sellega turvategevust, peab üks kord viie aasta jooksul, kas ise või välise partneri abil läbi viima hindamise. Hindamine tuleb vormistada kirjalikult ja säilitada vähemalt viis aastat alates selle koostamisest.

Eelnõu §-s 7 reguleeritakse nõuded turvateenistuja täienduskoolitusele.

Ka varem kehtinud TurvaS nägi ette turvatöötajale aastas vähemalt 16-tunnise täienduskoolituse läbimist. Turvaettevõtja kohustus on tagada oma töötajale tööalaste teadmiste ja oskuste arendamiseks vajalikud koolitused. TurvaTS § 15 lõike 11 kohaselt on turvateenistuja kohustatud läbima täienduskoolituse vastavalt käesolevas määruses ettenähtud korrale. Täienduskoolituse eesmärk on tagada turvateenistuja kvalifikatsioonitase.

Lõikes 1 nähakse ette, et turvateenistuja peab läbima igal aastal vähemalt 16 akadeemilist tundi täienduskoolitust, säilitamaks kutsenõuetele vastavuse. Seega uue regulatsiooniga jäetakse muutmata varem kehtinud kohustus. See nõue kehtib nii valvetöötajale, turvatöötajale kui ka turvajuhile.

Lõige 2 täpsustab, et turvatöötaja ja turvamise turvajuhil täienduskoolitus peab hõlmama vähemalt kuut akadeemilist tundi **praktilist kontaktõpet** füüsilise jõu, erivahendite ja relvade kasutamisest. Kuna kontaktõpet võib toimuda nii õppeasutuses kohapeal kui ka veebiõppes, siis on käesolevas sättes rõhutatud, et tegemist peab olema praktilise kontaktõppega. See tähendab, et koolitaja ja õppija asuvad samas füüsilises ruumis ja õppija saab praktiliselt läbi harjutada ülesanded. Võrreldes varem kehtinud TurvaS-iga sätestatakse käesolevas määruses eraldi nõue, et turvateenistuja, kellele on väljastatud relv, sealhulgas teleskoopnui, peab läbima praktilise õppe. Regulatsiooni eesmärk on esitada selgelt oskuste hoidmiseks vajaliku iga-aastase koolituse läbimise nõue.

Uue TurvaTS-iga antakse turvatöötajale ja turvajuhile õigus turvamisel kanda ja vajadusel kasutada ka teleskoopnuia, kuid vastava väljaõppe ja iga-aastane treening on vältimatult vajalikud. Vaja on teada, millised on nt need piirkonnad kehal, kuhu teleskoopnuiaga on keelatud lüüa või millised on lubatud piirkonnad. Iga-aastane treening/ õpe tulirelva ja erivahendite kasutamisest on vajalik, et tagada isikute põhiõiguste ja -vabaduste kaitse. Turvateenistuja peab teadma, millal relvade ja erivahendite kasutamine on talle õigusega lubatud, ehk millal on kasutamine eesmärgi- ja õiguspärane. Sama oluline on praktiline oskus seda teha tekitamata liigset kahju teistele, sh kõrvalistele isikutele. Nt peab teadma ja oskama gaasipihustit eesmärgipäraselt kasutada, selleks tuleb teada nt kui kaugel võiks gaasi pihustada, kuhu suunata ja seda tuleb ka praktiliselt harjutada.

Määrus ei näe ette, et sellise praktilise koolituse läbimise kohustus oleks iga-aastaselt ka valvetöötajal, kui aga turvaettevõtja näeb, et valvetöötajal tulenevalt tööiseloolest on sellise koolituse läbimine vajalik, siis saab seda korraldada.

Kuu akadeemilise tunnise praktilise kontaktõppe füüsilise jõu, erivahendite ja relvade kasutamisest täienduskoolituse osana ei laiene turvajuhile, kes tegutseb kas turvaauditi

läbiviimise või valveseadmestiku projekteerimise, paigaldamise ja hooldamise või turvateenistuja väljaõpe tegevusalal. Kuna nendel tegevusaladel tegutsemisel ei puutu turvajuht kokku erivahendite kasutamisega ega ei ole tal vajadust rakendada füüsilist sundi, siis on igati loogiline, et temalt sellise väljaõppe nõudmine on ebavajalik. Külla aga säilib neil kohustus iga aastase 16 tunnise täienduskoolituse läbimisena.

Lõige 3 näeb ette, et kui turvateenistuja täidab tööülesannet, milleks on vaja lisateadmisi, -oskusi ja -hoiaku, tuleb tal läbib enne tööülesande täitmist vastava täienduskoolituse.

Käesoleva sättega luuakse üldine raam, kui turvateenistuja täidab tööülesannet, mille jaoks on vajalikud täiendavad teadmised ja oskused, on tal kohustus läbida täienduskoolitus. Sellise koolituse läbimise kohustus võib tuleneda ka teistest õigusaktidest ja standarditest. Täienduskoolituse sisu ja maht sõltub tööülesande sisust ja turvateenistuja varasemast väljaõppest ja kogemustest ja reaalsest vajadusest.

Täienduskoolitus võib olla näiteks liikuva turvaobjekti (sh eskordi, inkassatsiooni ja isikukaitsese) kaitsmise ja valvamise koolitus. Koolituse käigus omandatakse teadmised ja oskused, kuidas teostada liikuva turvaobjekti turvamist jalgsi või sõidukiga, millised on õiguslikud alused, regulatsioonid, kuidas kasutada ja kontrollida liikuva turvaobjekti turvamisel kasutatavaid tehnilisi erilahendusi (sõiduk, sidevahend, relvad, isikukaitsesevahendid, veose kaitsesevahendid jm), kuidas hinnata rünnete riske liikuva turvaobjekti vastu ning kuidas tegutseda liikuva turvaobjekti vastu suunatud ründe ajal ning pärast seda. Täienduskoolitus võib olla ka juhtimisalane koolitus, sest turvajuhi ülesandeks on meeskonna juhtimine ja turvateenistujate juhendamine.

Eelnõu §-s 8 reguleeritakse nõuded turvateenistuja koolitajale.

Varem kehtinud TurvaS ei näinud ette täpsemaid nõudeid turvateenistuja koolitajatele oli vaid nõue, et esmaõppe õpetajal peab olema turvajuhi kvalifikatsioon. Kuna TurvaTS-iga muudetakse turvateenistuja väljaõpe tegevusloaga majandustegevusest teavitusega tegevuseks, on vajalik seada kvaliteedi tagamise eesmärgil täpsemad nõuded ka koolitajale.

Lõikes 1 nähakse ette, et turvateenistuja koolitajal peavad olema turvateenistuja väljaõppe ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks vajalikud teadmised ja oskused ja hoiakud. Väljaõpet viib läbi seega teemat valdav asjatundja.

Koolitaja peab teadma täiskasvanute õppimise ja õpetamise eripärasid. Turvateenistuja väljaõpet korraldab turvajuht, kes võib ka ise koolitusi läbi viia. Kui turvajuht ise väljaõpet läbi ei vii, siis on tema ülesandeks korraldada, et seda teeksid koolitajad, kellel on õpetatava teema käsitlemiseks ja täiskasvanute õpetamiseks olemas vajalikud teadmised ja oskused. Selleks peab iga koolitaja esitama koolituse korraldajale andmed oma kvalifikatsiooni ja õpi- ja töökogemuse kohta koolitatavas valdkonnas. Täienduskoolituse standardi¹⁸ § 2 lõike 1 punktis 10 sätestatakse õppekavas täpsemad nõuded koolitaja vajaliku kvalifikatsiooni, õpi- või töökogemuse kohta. Seega saab koolituse korraldaja ise seada täpsemad kvalifikatsiooni nõuded. Koolitaja võib olla võetud tööle kui põhikohaga koolitaja või palgatakse koolitajad vastavalt vajadustele ja teemadele.

Kui turvateenistuja väljaõppe raames on näiteks õpetatavaks teemaks turvataktiline, siis võib seda läbi viia koolitaja, kellel on selles valdkonnas varasem töökogemus ja vajalikud teadmised ning oskused. Selleks võib olla näiteks politseiametnik, Sisekaitseakadeemia õppejõud, turvajuht või muu selles valdkonnas olev spetsialist, kes oma pädevust suudab kinnitada.

¹⁸ Haridus- ja teadusministri 19. juuni 2015. aasta määrus nr 27 „Täienduskoolituse standard“ – RT I, 11.11.2016, 2.

Koolitaja peab õpetavat ainet või teemat tundma põhjalikult. Koolitajate kompetentse tuleb hinnata enne nendega lepingu sõlmimist.

Enne väljaõppe läbiviimist tuleb koolitajal tutvuda täiendusõppe sihtgrupi vajaduste ja oodatud õpiväljunditega. Õpiväljundid kirjeldavad omandatavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid minimaalsel nõutaval tasemel¹⁹. Valvetöötaja, turvatöötaja ja turvajuhi väljaõppe õpiväljundite sõnastamisel tuleb lähtuda kutsestandardis toodust, sest õppe läbimine on kutse taotlemise eeldus ja õpe peab selleks andma vajalikud teadmised ja oskused. Ka täienduskoolituse standardi²⁰ § 2 lõige 4 näeb ette, et kui täienduskoolituse eesmärk on kutsestandardis sisalduvate kompetentside omandamine, viidatakse õppekava eesmärgis asjaomasele kutsestandardile ja selle kutsetasemele ning loetletakse asjaomased kompetentsid.

Oluline on, et iga koolitaja teab ja oskab tema poolt antavat õpet kavandada ja korraldada, lähtudes konkreetse sihtrühma vajadustest ning õppekavast tulenevatest eesmärkidest, valmistades selleks ette materjalid. Ettevalmistamine hõlmab endas nii koolitusprogrammi koostamist, kui oma tegevuse planeerimist etteantud õppekavast tulenevalt. Selleks tuleb ette valmistada konkreetse koolituse, tunni sisu, koostada uusi või uuendada vanu õppematerjale. Sama oluline on õppeprotsessi ja õpitulemuste analüüsimine koolitaja poolt. Selleks tuleb koguda õppijatelt arvamusi õppeprotsessi kohta ning hinnata õppijate arengut.

Koolitaja töö kvaliteedi tagab koolituse korraldaja, kes annab koolitajale juhiseid koolituse ettevalmistamiseks, läbiviimiseks ning tagasisidet parendustegevuste kavandamiseks.

Lõige 2 seab kohustuse, et turvateenistuja koolitaja peab läbima vähemalt üks kord viie aasta jooksul erialase täienduskoolituse.

Koolitaja peab olema kursis uuemate suundadega oma erialal ja selleks ennast täiendama. Käesoleva määrusega nähakse ette, et koolitaja peab oma kompetentside hoidmiseks läbima ise valitud täienduskoolituse, mis on seotud tema õpetatava teemaga.

5. peatükk turvateenistuja kutsesobivus ja kehaline ettevalmistus

Varem kehtinud TurvaS alusel antud määrus²¹ reguleeris samuti nõudeid turvatöötaja isikuomadustele ning kehalisele ettevalmistusele. Käesoleva määruse alusel kehtestatud nõuded jäid oma sisult samaks. Avalikes huvides on see, et turvategevust teostavad isikud oleksid usaldusväärsed ja turvategevust teostaval isikul peavad olema kindlad isikuomadused. TurvaTS-i § 15 lõike 1 punkti 4 ja punkti 5 reguleerivad selle, et turvateenistuja peab oma isikuomaduste ja kõlbluse poolest olema sobilik täitma turvateenistuja tööülesandeid ning tema käitumine ja eluviis ei ohusta tema enda ega teise isiku turvalisust ning turvateenistuja ei või olla sõltuvuses alkoholi või narkootilise või psühhotroopse aine kasutamisest. Käesoleva määrusega täpsustatakse nõudeid isikuomadustele. Turvateenistuja peab olema sellise kehalise ettevalmistusega, mis võimaldab tal tööülesandeid täita.

Eelnõu §-s 9 reguleeritakse nõuded turvateenistuja isikuomadustele ja kehalisele ettevalmistusele.

¹⁹ Toom, A., Jalak, K., Ruus, E., 2021. Juhendmaterjal täienduskoolitusasutuse pidajale. Haridus- ja Teadusministeerium. – <https://vana.hm.ee/sites/default/files/htm-juhendmaterjal-2021.pdf>.

²⁰ Haridus- ja teadusministri 19. juuni 2015. aasta määrus nr 27 „Täienduskoolituse standard“ – RT I, 11.11.2016, 2.

²¹ Siseministri 10. detsembri 2007. aasta määrus nr 78 „Turvatöötaja kutsesobivuse ning kehalisele ettevalmistusele ja tervisele kohaldatavad nõuded ja tervisenõuetele vastavuse kontrollimise kord“.

Käesoleva paragrahvi näha ette nõuded isikuomadustele ja võimetele turvateenistuja kutsealal töötamiseks. Nõuded isikuomadustele on vaja turvateenistujale kehtestada selleks, et tagada kvaliteetne turvamise ellu viimine.

Lõike 1 kohaselt peab turvateenistuja vastama järgmistele üldistele nõuetele: **punkt 1** olema aus ja seaduskuulekas, **punkt 2** oskama teha meeskonnatööd, **punkt 3** olema kohusetundlik ja otsustusvõimeline ning **punkt 4** olema hea suhtleja ja analüüsivõimeline.

Eelpool toodud nõuetele vastavust hindab turvaettevõtja enne turvateenistujaga töölepingu sõlmimist ning tagab, et turvateenistuja vastab neile nõuetele ka töötamise ajal.

Lõige 2 kohaselt kehtestab turvaettevõtja turvateenistuja kehalisele ettevalmistusele nõuded, mille alusel on võimalik kontrollida, kas turvateenistuja on võimeline täitma tema tööülesandeid.

Kehalisele ettevalmistuse nõuete seadmise eesmärk on tagada, et turvateenistuja on võimeline täitma talle pandud ülesandeid. Peab arvestama sellega, et turvateenistuja tööülesanded võivad olla erinevad, kuid kehaline ettevalmistus peab olema selline, et turvateenistuja oleks võimeline töötama nii päevastes kui öistes vahetustes, nii sise- kui ka välitingimustes, tegema füüsilist pingutust nõudvat tööd, sh sundasendid, ebauhtlane füüsiline koormus. Lisaks võib turvateenistuja kokku puutuda erinevate ohuteguritega, nt füüsilised rünnakud, kõrgendatud emotsionaalne pinge jm ning sellest tulenevalt peab ta olema võimeline kasutama erivahendeid ja vajadusel relva (sh tulirelv).

Lõige 3 täpsustab, et kehalise ettevalmistuse nõuetele vastavuse kontrollimise tagab turvaettevõtja vähemalt üks kord igal aastal. Kontrolli tulemused tuleb fikseerida turvateenistuja isikutoimikus, seda võib teha nt hindamislehel. See kuidas turvaettevõtja seda korraldab on tema valik, ta võib selleks viia läbi eraldi spordipäevaid, teha seda iga-aastase täienduskoolituse raames või muul viisil.

6. peatükk turvateenistuja tervisenõuded ja tervisekontroll

Turvateenistujale tervisenõuete muutmisel on võetud eeskujuks ja arvesse eelkõige politseiametniku ning vanglateenistujate tervisenõuded, kuna töötamine nendel elukutsetel hõlmab endas sarnaste tööülesannete täitmist, millega võivad kaasneda ka sarnased ohud tervisele, kuid samuti ka vajalikud nõuded töö ülesannete täitmiseks sobivale tervislikule seisundile. Näiteks peab neil olema hea nägemine ning kuulmine. Turvateenistuja tervisenõuded laienevad ka siseturvateenistujale, kes turvab avalikus kohas.

Eelnõu § 10 kehtestab turvateenistuja üldised tervisenõuded

Lõikes 1 on sätestatud, et turvateenistuja peab füüsiliselt ja psüühiliselt olema võimeline täitma turvateenistuja ülesandeid ning tal ei tohi olla sellist tervisehäiret, mis võib seada ohtu tema enda või teise isiku elu või tervise. Vastavalt TurvaTS-ile on turvamist teostava turvateenistuja ülesanded, kas mehitatult või tehnilise vahendiga valvamine, kaitsmine ja korra pidamine.

Lõike 2 järgi jaotatakse turvateenistujad tervisenõuete alusel I ja II gruppi. Tervisenõuete jaotamisel gruppidesse lähtutakse töökeskkonna ohuteguritest ja terviseriskidest ning tööülesannetest.

Varasema regulatsiooni kohaselt jaotusid turvatöötajad 5 gruppi, mis oli lähtus teenusepõhisest lähenemisest, nt I gruppi, kuulus turvatöötaja, kes teostas isikukaitses, II gruppi turvatöötaja, kes

tagab üritustel või valveobjektidel korda, patrullides jalgsi või kasutades selleks mootorsõidukit, III grupp kuulub turvatöötajale, kes valab ja kaitse valveobjekti tehnikavahendite abil, IV grupp kuulub turvatöötajale, kes oli turvajuht, kes sisuliselt juhtis ja korraldas tegevusi ning võis sõita sündmuskohale mootorsõidukiga, IV grupp kuulub turvatöötajale tegeles turvakonsultatsiooni osutamisega. Võrreldes varasemaga lähtub uus regulatsioon eelkõige turvateenistuja tööülesannetest tulenevatest erinevustest ning neist lähtuvatest ohtudest ning ka riskidest turvateenistujale. Turvajuhi puhul on rangemad tervisenõuded kehtestatud vaid turvamise turvajuhile, kuna tema puutub oma tööülesannete täitmisel kokku samade ohtudega nagu turvatöötaja. Võrreldes varasemaga tervises seisundid, milles turvateenistuja peab olema suuteline töötama on jäänud samaks.

I grupp kuuluvad turvatöötajad ja turvajuhid, kes osalevad turvamises. Turvatöötaja on turvaobjekti valvamise, kaitsmise ja korra pidamise ülesandeid täitev turvateenistuja, kelle peamised tööülesanded on: 1) isiku või vara ja selle ümbruse jälgimine ohu ennetamiseks või väljaselgitamiseks; 2) isikule või varale suunatud ohu tõrjumine või rikkumise kõrvaldamine; 3) avalikul koosolekul korra tagamine või käitumisnõuete järgimise tagamine muul kogunemisel või määratud maa-alal; 4) turvaplaanis talle ette nähtud tööosa elluviimise eest vastutamine. Turvajuht, kes osaleb turvamisel, tema peamised tööülesanded on: 1) turvaobjekti turvamises osalemine; 2) turvateenistujate töö korraldamine; 3) turvateenistujate juhtimine ja juhendamine; 4) turvateenistujate töö kontrollimine ja järelevalve; 5) turvaobjekti ohu hindamine ning ohu ennetamiseks ja tagajärgede vähendamiseks kirjalike soovitusete koostamine; 6) turvaplaani koostamine. Nii turvatöötaja kui turvajuht töötavad kinnitatud töögraafiku alusel vajadusel nii päevastes kui ka öistes erineva pikkusega vahetustes, sõltumata puhkepäevadest ja riigipühadest. Töötavad töötavad nii sise- kui ka välitingimustes, sõltumata ilmastikuoludest ning teevad füüsilist pingutust nõudvat tööd (sundasendid, ebaühtlane füüsiline koormus). Võivad kokku puutuda ohuteguritega (emotsionaalsed ja füüsilised rünnakud, kõrgendatud emotsionaalne pingeline jm). Tööülesannete täitmisel võib olla vajalik erikoolituse läbimine (nt tulekustuti kontrollija, esmaabiandja vm).²²

II grupp kuuluvad valvetöötajad, kes täidavad turvaobjekti valvefunktsiooni. Valvetöötaja peamised tööülesanded on turvaobjekti ja selle ümbruse jälgimine ohu ennetamiseks või väljaselgitamiseks. Valvetöötaja töötab kinnitatud töögraafiku alusel vajadusel nii päevastes kui ka öistes erineva pikkusega vahetustes, sõltumata puhkepäevadest ja riigipühadest. Ta töötab nii sise- kui ka välitingimustes, sõltumata ilmastikuoludest ning teeb füüsilist pingutust nõudvat tööd (sundasendid, ebaühtlane füüsiline koormus). Valvetöötaja võib kokku puutuda ohuteguritega (emotsionaalsed ja füüsilised rünnakud, kõrgendatud emotsionaalne pingeline jm). Peamised töövahendid on sidevahendid, gaasipihusti, valveseadmestikud ja tuleohutuspaigaldised olenevalt tööülesannetest.²³

Turvamises osaleva turvateenistuja töö on seotud suuremate riskidega, mille korral on oluline füüsiline ja vaimne valmisolek. Töö sisaldab regulaarseid füüsilisi õppuseid ja treeninguid. Suurem osa turvatöötajaid töötab vahetustega, sealhulgas öösel.

Valvamises osaleva valvetöötajate töö ei eelda samade kehaliste nõuete täitmist, nagu on turvamises tegevatel turvatöötajatel ja turvajuhtidel, kuid üldine füüsiline ettevalmistus on ka II grupil oluline.

Lõike 3 kohaselt peab turvateenistuja tervises seisund võimaldama töötada järgmistes tingimustes ja olukordades:

²² [Turvatöötaja ja turvajuhi kutsestandard](#)

²³ [Valvetöötaja kutsestandard](#)

1. kõrgenenud vaimne pinge ja oht, sealhulgas konflikt, psühhoemotsionaalne pinge ja stress;
2. vahetustega töö ning töö- ja puhkeaja režiimi häired, sealhulgas öötöö;
3. ebaühtlane füüsiline koormus;
4. sundasendid ning koormus luu- ja lihaskonnale;
5. erinevas mürasoonis vaikse ja tugeva heli kuulmine;
6. töökeskkonna ohuteguritega kokkupuute oht;
7. raadio- või teiste sidevahendite kasutamine;
8. töö kuvariga.

Turvatöötajad võivad seista oma töös ka silmitsi eluohtlike olukordadega, nt kui turvatöötajat rünnatakse, kasutades enda keha (jalgade või kätega löömine, hammustamine, tõukamine) või abivahendeid kasutades (tuli- või külmrelva kasutamine)

Turvatöötaja töö on nii füüsiliselt kui ka vaimselt pingeline. See tähendab, et töö nõuab turvatöötajalt nii füüsilist kui ka vaimset tugevust. Turvatöötaja töös esineb stressirohkeid olukordi, kui näiteks tuleb isiku rünnet tõrjuda või isikuid kinni pidada või ka nt poevarguse korral ka isikuid taga ajada. Turvatöötajad töötavad sageli öösiti, nädalavahetustel ja pühadel. Töövahetused võivad olla pikad ja pingelised, eriti hädaolukordades.

Selleks, et turvateenistuja oleks võimeline töötama stressirohkes ja ka ohtlikus olukorras, kandma kaitsevarustust, kasutama erivahendeid, kandma ja kasutama relva ning hakkama saama muude tema tööks vajalike ülesannetega, peab turvateenistuja vastama tervisenõuetele, mille arstid on kehtestanud turvateenistujate tööülesannete arvestades.

Lõike 4 kohaselt peab I grupi kuuluva turvateenistuja terviseseisund võimaldama töötada tal lisaks lõikes 3 nimetatud tingimustele ka olukordades, kus tuleb kanda organismi soojusvahetust häirivat kaitseriietust ning relva ja erivahendit.

Eelnõu paragrahvis 11 sätestatakse turvateenistuja tervisenõuded ja turvateenistuja tööülesannete täitmist takistavad tervisehäired.

Lõike 1 järgi kehtestatakse turvateenistuja tervisenõuded ja turvateenistuja tööülesannete täitmist takistavate tervisehäirete loetelu, mida tuleb turvateenistuja terviseseisundit hinnates järgida, määruse lisas 2. Turvateenistujale pandud tööülesannete täitmist takistavate tervisehäirete loetelu on lisatud lisas 2 tabelina. Tabelis on välja toodud vastunäidustused absoluutsed (A) ja suhtelised (B). Varasemalt puudus selge regulatsioon, mille alusel saaksid töötervishoiuarstid hinnata, kas isik võiks turvateenistujana töötada.

Turvateenistujale pandud kohustuste täitmist takistavate tervisehäirete loetelu aluseks on võetud nii turvateenistuja tegevuseks vajalikud funktsionaalsed võimed ja tegevusega seonduvad terviseriskid. Vastunäidustuste määramisel on arvestatud ravivõimaluste arengut, tervisehäire iseloomu ja selle tavapärast kulgu. Samuti on lisas nimetatud tervisehäirete loetelu koostamisel võetud arvesse nii vanglateenistujate kui ka politseiametnikele kehtestatud nõuded, kuna turvateenistuja tööiseloom ja ka ülesannete täitmisest riskid tervisele on üsna sarnased. Kõigil nende eluksete esindajatel tuleb oma töös kokku puutuda nii nt kõrgendatud vaimse pingega, vahetusega tööga, töö iseloomuga kaasnev tihti sundasend ning koormus luu- ja lihaskonnale. Kuid, kuna kogu töö iseloom ohutegurid ei ole võrdväärsed, siis ei ole tervisenõudeid täiesti ühetaoliselt kehtestatud.

Seega turvateenistuja nägemine peab vastama nõuetele ja võimaldama tal:

1. hinnata halva nähtavusega tingimustes ohtu visuaalselt;
2. lugeda tänavasilte ja majanumbreid;

3. lugeda esitatud dokumente;
4. lugeda juhiseid;
5. juhtida mootorsõidukit;
6. tuvastada kaugustelt nägusid ja detaile ohu hindamiseks.
7. liikuda pimedas ja hämaras keskkonnas;

Eelenvast lähtuvalt:

1. paremini nägeva silma korrigeeritud nägemisteravus ei tohi olla alla 0,8.
2. korrigeerimata nägemisteravus on lubatud mitte vähem kui 0,2

Tervisekontrollis on lubatud kasutada kontaktläätsesid ja prille.

Turvateenistuja kuulmine peab vastama nõuetele ja võimaldama tal:

1. suhelda taustmüras;
2. tuvastada heli allikas ja asukoht;
3. anda ja vastu võtta juhiseid mürarohkes keskkonnas;
4. kasutada sidevahendeid mürakeskkonnas;
5. tuvastada visuaalselt mitterahuldavaid ohuallikaid.

Selleks, et turvateenistujal oleks võimalik oma tööülesandeid korrektselt täita oma tööülesandeid on leitud, et tema kuulmise nõuded peaksid olema järgmised:

1. I grupis on nõutav kuulmine ilma kuulmise abivahendita paremini kuulvas kõrvas mitte nõrgem kui 40 dB (0–40 dB) sagedustel 500, 1000, 2000, 3000 ja 4000 Hz ning halvemini kuulvas kõrvas mitte nõrgem kui 60 dB (0–60 dB) sagedustel 500, 1000, 2000, 3000 ja 4000 Hz.
2. II on grupis nõutav kuulmine vajaduse korral kuulmise abivahendiga paremini kuulvas kõrvas mitte nõrgem kui 40 dB (0–40 dB) sagedustel 500, 1000, 2000, 3000 ja 4000 Hz ning halvemini kuulvas kõrvas mitte nõrgem kui 60 dB (0–60 dB) sagedustel 500, 1000, 2000, 3000 ja 4000 Hz.

Turvateenistuja kuulmise tase peab olema piisav sidepidamisvahendiga sidepidamiseks ning võimaldama kuulda ohutoone ja raadiosideteateid.

Absoluutsed vastunäidustused on tervisehäired, mille olemasolu takistab ohutult tööülesandeid täita. Näiteks absoluutseks vastunäidustuseks on narkolepsia, kuna turvateenistuja ei tohiks oma tööülesannete täitmise korral haigust tingituna magama jääda. Samuti on absoluutseks vastunäidustuseks krambihogude (epilepsia) esinemine, kuna sellega seaks turvateenistuja ohu nii enda kui teiste ohutuse.

Suhtelised vastunäidustused on tervisehäired, mis võivad põhjustada raskusi ülesannete täitmisel, kuid olenevalt tervisehäire raskusastmest, haiguse kulust, ravi tõhususest ning isikust tulenevatest teguritest (kehakaal, füüsiline treenitus ja muu) saab terviseriski avaldumist kontrolli all hoida. Suhteliste vastunäidustuste puhul võib tervisekontrolli tegev arst lubada turvateenistujal tööülesandeid täita, arvestades haiguse iseloomu, tavapärase kulgu, haiguse raskusastet, raviga kompenseeritust ning tööülesannete iseloomu ja vahetu juhi poolt antud hinnangut esinenud takistuste kohta talle määratud tööülesannete täitmisel. Paljude tervisehäirete korral on tööülesannetega eduka hakkamasaamise juures väga tähtis varasem kogemus, tööülesannete tundmine, terminoloogia tundmine ja muu sarnane. Tagatud peab siiski olema töötervishoiuarsti poolt nõutavad töötingimused ja töökorraldus. Näiteks kui isikul on varasemalt esinenud meeleoluhäireid, siis on töötervishoiuarstil võimalik otsustada, kas tegemist on niivõrd tõsise vaimse tervise häirega, et takistaks isikul tööülesannete täitmist või mitte.

Lõike 2 järgi välistab absoluutne meditsiiniline vastunäidustus turvateenistujal tema tööülesannete täitmise jätkamise või turvateenistujana tööle asumise.

Lõikes 3 kehtestatakse võimalus jätkata töötamist turvateenistujana ka pärast seda, kui turvateenistujal on tuvastatud meditsiiniline vastunäidustus. Turvateenistujana töö jätkamiseks peavad perioodilises tervisekontrollis olema täidetud järgmised tingimused:

1. tervisekontrolli tegev töötervishoiuarst annab loa töötamise jätkamiseks;
2. tagatud on töötervishoiuarsti nõutud töötingimused ning
3. turvateenistuja vahetu juhi antud hinnangu kohaselt ei ole turvateenistujal esinenud oma tööülesannete täitmisel takistusi.

Käesolev lõige puudutab ainult juba tööl olevaid turvateenistujaid. Kui absoluutne vastunäidustus tuvastatakse isikul enne turvateenistujana tööle astumist, siis ei saa ta turvateenistujana tööle asuda. Seda ainuüksi seetõttu, et ei ole võimalik anda hinnangut, kas vastunäidustus takistaks töö tegemist.

Eelnõu § 12 täpsustab turvateenistuja tervisekontrolli tegijat.

Tervisekontrolli tegemiseks sõlmitakse leping turvaettevõtja ja tegevusluba omava töötervishoiuteenuse osutaja vahel. Kuigi tervisekontrolli teeb määruse järgi töötervishoiuarst jäetakse asutustele võimalus vajaduse korral sõlmida leping ka muu tervishoiuteenuse osutajaga. Seda juhuks, kui ilmneb, et on vaja teha lisauuringuid või täiendavalt konsulteerida muu erialaarestiga.

Eelnõu § 13 reguleerib turvateenistuja tervisekontrolli perioodilisust.

Lõike 1 järgi kontrollitakse turvateenistuja vastavust tervisenõuetele enne turvateenistuja tööle asumist, ehk siis eelnevas tervisekontrollis ning töötamise ajal, ehk perioodilises tervisekontrollis.

Tulenevalt TurvaTS-ist peab turvateenistujaks sooviv isik tervisekontrolli läbima mitte varem kui kolm kuud enne turvateenistujana tööle asumist. Tegemist on ka kehtivas regulatsioonis sätestatud nõudega.

Lõike 2 järgi ei pea turvateenistujaks sooviv isik läbima eelnevat tervisekontrolli, kui tal on Kaitseväge arstliku komisjoni või töötervishoiuarsti tehtud tervisekontrolli kehtiv tõend. Tervisekontroll peab vastama siinse määruse §-des 10 ja 11 ning § 14 lõikes 4 kehtestatud nõuetele. Näiteks peab turvateenistuja tervise seisund võimaldama tal töötada vahetustega ja öösel ning töö- ja puhkeaja režiimi häiretega, kõrgepinge ja ohu olukorras, sealhulgas konfliktiolukorras, psühhoemotsionaalne pingeline ja stress, kanda ja kasutada relva jne. Varasemalt regulatsiooni kohaselt selline võimalus puudus. Loodav regulatsioon loob pandliku võimalus arvestada ka turvateenistujale tehtud hiljutisi uuringuid ning ka tervisetõendeid, mis vastavad uue regulatsiooni nõuetele.

Lõikes 3 sätestatakse tervisekontrollide sagedus. Turvateenistuja peab tervisekontrolli läbima iga kolme aasta järel eelmise tervisetõendi väljaandmise kuupäevast arvates. Ka kehtinud TurvaS kohaselt tehti turvatöötajale perioodilist tervisekontrolli vähemalt iga kolme aasta järel kui tervisekontrolli teostaja ei näe ette teisiti.

Lõiked 4 ja 5 annavad võimaluse muuta turvateenistuja tervisekontrolli sagedust varasemaks kui 3 aastat. Tervisekontrolli sagedust võivad muuta nii töötervishoiuarst kui ka turvaettevõtja.

Töötervishoiuarst võib tervisekontrolli sagedust muuta meditsiinilise näidustuse korral. Töötervishoiuarst otsustab, kas tervisekontrolli tulnud turvateenistujal esineb selline meditsiiniline näidustus, mille tõttu tuleks tema tervisekontrolli sagedust muuta. Töötervishoiuarstide hinnangul peab arstidel olema võimalus teha individuaalne kaalutusotsus, arvestades tervisehäiret, praeguseid ja ka tulevaseid tööülesandeid, senist hakkamasaamist, tervisehäire progresseerumise iseloomu ja kompenseerimise võimalusi. Sama võimalus oli ka varem kehtinud regulatsioonis.

Turvateenistuja võib põhjendatud juhtudel varem suunata tervisekontrolli ka turvaettevõtja, näiteks on turvateenistuja juhul põhjendatud kahtlus korral, et turvateenistuja ei pruugi vastata kehtestatud tervisenõuetele, st on infot, mis viitab kuulmise või nägemise halvenemisele. Sellisel juhul on põhjendatud kahtluste kõrvaldamiseks turvateenistuja uuesti kontrollida. Lisaks võib turvateenistuja ise esitada põhjendatud taotluse uue tervisekontrolli teostamiseks, näiteks turvateenistuja tunneb, et ta tervis võib nõuetele mitte vastata või ta on pika aja vältel haige olnud. Sama võimalus oli ka varem kehtinud regulatsioonis.

Eelnõu § 14 reguleerib turvateenistuja tervisekontrolli tegemise korda.

Lõike 1 järgi saadab turvateenistuja tervisekontrolli turvaettevõtja.

Lõike 2 järgi on enne turvateenistujana esmast tööle asumist ka isikul õigus eelnev tervisekontroll läbida omal soovil ilma turvaettevõtja saatmiseta. Nimetatud erisus on määruses selguse huvides välja toodud, et oleks üheselt arusaadav, et eelnevasse tervisekontrolli saab isik minna ka ilma turvaettevõtja suunamiseta, seda siis näiteks juhul, kui isik ei ole veel üheski turvaettevõttes tööl, kuid soovib tööle asuda.

Lõike 3 järgi tervisekontrolli läbiv isik täidab ja kinnitab oma allkirjaga tervisekontrolli kaardi ja esitab selle tervisekontrollis töötervishoiuarstile. Turvateenistuja täidab tervisekontrolli kaardil esimese osa „Töötaja üldandmed“ ja teise osa „Töötaja tervisedeklaratsioon“. Tervisekontrolli kaardi kolmanda osa „Terviseuuringute tulemused, sealhulgas objektiivsed leiud“ täidab pärast tervisekontrolli töötervishoiu arst.

Lõikes 4 reguleerib turvateenistujale tehtavaid uuringuid. Uuringud, mis turvateenistujale tehakse valib töötervishoiuarst lähtuvalt vajadusest ning töökeskkonnast tekkinud ohuteguritest isiku tervisele.

1. Turvatöötajal võib olla on suur füüsiline koormus ja seega ka suur koormus südame-veresoonkonnale, mistõttu tehakse neile lähtuvalt vanusest ja riskigrupist südame-veresoonkonna uuringud ja analüüsid.
2. Tolmust tuleneva hingamissüsteemi koormuse tõttu, hingamissüsteemi funktsionaalse võimekuse väljaselgitamiseks ning vajadusest kasutada hingamisteede kaitsevahendeid (respiraatorid, maskid) tehakse turvateenistujatele kopsufunktsiooni uuring ehk spirograafiline uuring.
3. Turvateenistujate ja teiste inimeste ohutuse tagamiseks ning arvestades turvateenistuja töökeskkonda hinnatakse turvateenistuja nägemist ja kuulmist. Näiteks peab turvateenistujal tulirelva kasutamiseks olema väga hea nägemine ja kuulmine.
4. Vahetustega tööga võib kaasneda koormus endokriinsüsteemile ja seetõttu hinnatakse turvateenistuja tervist diabeedi ehk suhkurtõve suhtes.

Kui varasema regulatsiooni kohaselt määras arst tööandja korraldatud riskianalüüsi tulemustel alusel kindlaks terviseuuringute mahu ja arst ise valis, milliseid uuringuid ta teeb, et hinnata isiku organismi funktsionaalset seisundit ja üldist terviseseisundit, organismi vastupidavust

koormusele ning kehalise töövõime ja füüsilise arengu sobivust kutsealale, siis loodava regulatsiooniga kehtestatakse selge loetelu uuringutest, mis turvateenistujale teha tuleks. Võrreldes varasemaga jääb uuringute maht üldraames samaks ning ka töötervishoiuarsti otsus, milliseid konkreetseid uuringuid isiku osas tuleks teha.

Eelnõu kohaselt tehakse turvateenistujale edaspidi vastavalt arsti hinnangule järgmisi uuringuid:

1. vereanalüüsid, sealhulgas kliinilise vere, veresuhkru hindamiseks;
2. nägemisteravuse ja värvusmeele kontroll ning vaatevälja hindamine, et turvateenistuja nägemine võimaldaks hinnata halva nähtavusega tingimustes ohtu visuaalselt, lugeda tänavasilte, esitatud dokumente ja juhiseid, liikuda öösel ehk pimedas ja hämaras keskkonnas, juhtida mootorsõidukit ning tuvastada distantsilt nägusid ja detaile ohu hindamiseks;
3. toonaudiomeetria, mis on kuulmisorgani funktsiooni uuring, et turvateenistuja kuulmine võimaldaks foonmüra suhelda ja heli lokaliseerida, muu hulgas leida heliallikas, sealhulgas appihüüete kuulmine ja hüüdja asukoha lokaliseerimine, anda ja vastu võtta instruksioone mürarohkes keskkonnas, kasutada raadiosidet mürakeskkonnas ning tuvastada visuaalselt mittenähtavaid ohuallikaid;
4. Eelnevas tervisekontrollis tuleb elektrogardiogramm läbida kõigil turvateenistujaks tööle astuda soovijatel. Perioodilises tervisekontrollis tuleb elektrogardiogramm läbida meestel alates 40. eluaastast ja naistel alates 50. eluaastast;
5. Eelnevas tervisekontrollis tuleb tervisekontrollis koormuskardiogramm alates 50 Töötervishoiuarstide analüüsist selgub, et Tervise Arengu Instituudi haigusstatistika kohaselt tõuseb üle 45-aastaste meest hulgas järsult südamelihaseinfarktide sagedus. Kui 35–44-aastaste meeste hulgas oli südamelihaseinfarktide arv 2016. aastal 62, siis 45–55-aastaste meeste hulgas oli see arv 245 ja 55–64-aastaste meeste hulgas juba 455. Naiste hulgas on südamelihaseinfarktide arv palju väiksem ja tõuseb järsku pigem üle 55-aastastel naistel²⁴.
6. spiromeetria ehk kopsufunktsiooni uuring, arvestades töökeskkonda (tolm) ja tööülesandeid, mille täitmine nõuab suurt füüsilist koormust ning töövahendite (respiraatorid, maskid) kasutamise vajadust;
7. vaimse seisundi üldine hindamine ja testide tegemine. Emotsionaalse kurnatuse, vaimse väsimuse hindamiseks on soovitatav kasutada tervisekontrollis testina näiteks emotsionaalse enesetunde küsimustikku EEK-2 või Need For Recovery testi (NFR-test). Emotsionaalse enesetunde küsimustik on subjektiivse enesehinnangu skaala depressiooni ja ärevuse sümptomite hindamiseks, millega sageli kaasneb ka emotsionaalne kurnatus. Küsimustikku kasutatakse sõeltestina ärevus- või meeleoluhäiretega isikute välja selgitamiseks ning ärevus- ja depressiivsete häiretega patsientide seisundi iseloomustamiseks ja dünaamiliseks jälgimiseks²⁵;
8. alkoholi tarbimise harjumuste hindamine. Töötervishoiuarstid on teinud ettepaneku kasutada alkoholi tarbimisharjumuste hindamiseks AUDIT-i testi (Alcohol Use Disorders Identification Test). Selle on Maailma Terviseorganisatsiooni välja töötanud juba 1993. aastal. Aastate jooksul on seda palju katsetatud ja uuritud ning praegu on see üks kõige levinumaid ja täpsemaid teste alkoholitarvitamise hindamiseks. Ühendkuningriigi alkoholi uuringute instituudi (Institute of Alcohol Studies) hinnangu kohaselt on parim skriiningtest samuti AUDIT-i test. AUDIT-i test sobib hästi alkoholi liigtarvitamise esmaseks, kuid ka sõltuvuse skriiniguks. AUDIT- testi alusel ei panda kunagi diagnoosi, kuid arst saab viiteid võimalikule probleemile²⁶.

²⁴ Vt viide 25

²⁵ Vt. viide 25

²⁶ Vt. viide 25

Lõikes 5 sätestatakse, et kui tervisekontrolli käigus selgub, et tervishoiuteenuse osutaja on turvateenistujale hiljuti teinud protseduure või uuringuid, mida on võimalik töötervishoiuarstil tervisekontrolli tegemisel arvestada, siis samu protseduure või uuringuid ei ole vaja uuesti teha. Loodava regulatsiooniga luuakse pandliku võimalus arvestada ka turvateenistujale tehtud hiljutisi uuringuid.

Lõike 6 järgi on töötervishoiuarstil õigus saata turvateenistuja täiendavatele terviseuringutele, mida ei ole kõnesolevas määruses nimetatud. See tähendab, et töötervishoiuarstil on õigus saata turvateenistuja lisaks määruses nimetatud analüüsidele ja uuringutele (vere analüüsid, nägemisteravuse ja värvusmeele kontroll, toonaudiomeetria, koormuskardiogramm, kopsude röntgenuuring, spiromeetria, vaimse seisundi üldine hindamine ja testide tegemine, alkoholi tarbimise harjumuste hindamine ja muu määruses nimetatud analüüs või uuring) tegema ka muid analüüse ja uuringuid. Milliseid lisaanalüüse või -uuringuid on vaja turvateenistujale tervisekontrolli käigus teha, otsustab töötervishoiuarst.

Lõike 7 kohaselt nõustab töötervishoiuarst turvateenistujat töötervishoiu teemal ning tutvustab ja selgitab talle tervisekontrolli tulemusi ja tervisekontrolli alusel tehtud otsust. Vajaduse korral annab töötervishoiuarst tervisekontrolli läbinud turvateenistujale töötervishoiu teemal nõu, näiteks soovitusi harjutuste tegemiseks, massaažiks, kaitsevahendite kasutamiseks jms. Sisuliselt siin regulatsiooni võrreldes varasemaga muudetud ei ole.

Tervisekontrolli analüüside ja uuringute põhjal koostab töötervishoiuarst turvateenistuja tervisekontrolli otsuse selle kohta, kas turvateenistuja tervis vastab nõuetele, mis lubavad tal turvateenistujana töötada. Otsust tutvustatakse turvateenistujale ning kui otsuse järgi ei tohi tervisekontrolli läbinu enam turvateenistujana töötada, tuleb seda turvateenistujale ka põhjendada.

Lõikes 8 ja 9 sätestatakse, et tervisekontrolli läbinud turvateenistuja või turvateenistujaks saada sooviva isiku kohta koostab töötervishoiuarst tervisetõendi, mis sisaldab otsust turvatöötajana töötamise sobivuse kohta. Tervisetõend on dokument, mis tõendab selle taotleja terviseseisundi vastavust soovitud kasutusala tervisenõuetele. Turvateenistuja tervisetõend tõendab tema vastavust turvateenistuja tervisenõuetele. Tervisetõend väljastatakse tervisekontrolli saatnud turvaettevõtjale või tervisekontrolli läbinud isikule, kas digitaalselt või paber kandjal. Sisuliselt regulatsiooni võrreldes varasemaga muudetud ei ole.

Eelnõu § 15 reguleerib turvateenistuja tervisekontrolli kulude hüvitamist.

Eelnõu §-s 15 on sätestatud tervisekontrolli kulude hüvitamine. Selle järgi kannab turvateenistuja tervisekontrollide kulud turvaettevõtja, kes isiku tervisekontrolli saatis.

7. peatükk turvateenistuja töötõend, vormiriietus ja turvaravustus

Varasemalt kehtinud TurvaS reguleeris turvatöötaja töötõendi ja vormiriietuse kirjeldust ja kandmist. TurvaTS aga nii detailselt seda ei reguleeri, sest täpsemad nõuded on toodud käesolevas määruses.

Ka varasemalt oli tööülesandeid täitval turvatöötajal kohustus kaasas kanda töötõendit, millel on tema foto, isikukood ja turvaettevõtja ärinimi ning isiku poole pöördudes pidi turvatöötaja end tutvustama ning esitama talle töötõendi.

Ka varasemalt oli turvatöötajal kohustus kanda tööülesandeid täites turvatöötaja vormiriietust, välja arvatud isikukaitsese teenust osutades. Samamoodi oli reguleeritud see, et turvatöötaja vormiriietus ei tohi olla eksitavalt sarnane teise turvaettevõtja, kaitseväelase, Kaitseliidu liikme, politsei-, pääste-, tolli- või vanglaametniku vormiriietusega. Vormiriietusel pidi olema embleem turvaettevõtja ärinimega või kaubamärgina registreeritud logoga ning töötöend või nimesilt, millel on sõna «turvatöötaja» või «valvetöötaja» ning turvatöötaja või valvetöötaja ees- ja perekonnanimi. Vormiriietuse ja embleemi kirjeldus tuli kooskõlastada PPA-ga.

Erinevus seisneb selle, et varem kehtinud TurvaS alusel siseturvamisele ei laienenud töötöendi ja vormiriietuse kohustus. Nüüd tuleb TurvaTS järgi avalikus kohas siseturvamisel lähtuda samadest kohustustest, mis on turvaettevõtjale ettenähtud.

Eelnõu §-s 16 reguleeritakse turvateenistuja töötöend.

TurvaTS § 16 lõike 1 kohaselt on turvaettevõtja kohustus väljastada turvateenistujale töötöend. Samamoodi on avalikus kohas tegutseval siseturvakorraldajal kohustus tagada siseturvakorraldaja teenistujale töötöend. TurvaTS § 16 lõike 2 kohaselt esitab turvaettevõtja töötöendi kirjelduse PPA-le, kes kontrollib nende vastavust käesoleva määruse §-des 16 ja 17 sätestatud nõuetele. Samuti on avalikus kohas tegutseval siseturvakorraldajal kohustus töötöend PPA-ga kooskõlastada.

Töötöendi puhul on tegemist esemelise majandustegevuse nõudega turvamisele ja siseturvamisele. TurvaTS § 17 punkti 3 järgi on töötöendi kaasas kandmine ja isiku nõudmisel selle esitamine turvateenistuja ja siseturvakorraldaja teenistuja kohustus. Töötöend on turvaettevõtja ja siseturvakorraldaja väljastatud dokument, mille eesmärk on tagada, et turvateenistuja ja siseturvakorraldaja teenistuja on tööülesannete täitmisel kõigile selgelt äratuntav. Määrusega ei reguleerita seda, millisel kujul ja suurusega peab töötöend olema (nt magnetkaardil või paberkaardil või muul kujul), see on ettevõtja enda otsustada. Määrusega nähakse ette miinimumnõuded töötöendile, turvaettevõtja võib vajadusel sinna lisada täiendavaid andmeid (nt väljaandja allkiri).

Käesolevas sättes on loetletud, et turvateenistuja töötöendil tuleb esitada järgmised andmed: **punkt 1** kohaselt turvateenistuja ees- ja perekonnanimi, isikukood ning foto, **punkt 2** järgi turvateenistuja ametinimetus „valvetöötaja“, „turvatöötaja“ või „turvajuht“ ning **punkt 3** näeb ette turvaettevõtja ärinime.

Kuna valvetöötajal, turvatöötajal ja turvajuhil on erinev pädevus ja õigused, siis on vajalik, et nii kodanik, kui järelevalve teostaja saab aru, millise turvateenistujaga täpselt tegu on.

Eelnõu §-s 17 reguleeritakse turvateenistuja vormiriietus.

TurvaTS § 16 lõike 1 kohaselt väljastab turvaettevõtja vajadusele korral turvateenistujale vormiriietuse. Samamoodi on siseturvakorraldajal kohustus tagada vajadusel siseturvakorraldaja teenistujale vormiriietus. Turvategevuse § 17 punkti 4 kohaselt peab turvateenistuja kandma turvamisel, välja arvatud isiku valvamisel ja kaitsmisel, vormiriietust. Isikukaitsjal võib olenevalt tegevuskeskkonnast vaja olla erariietes. Sama põhimõtte laieneb ka siseturvamisele avalikus kohas. Vormiriietuse eesmärk on tagada, et turvateenistuja ja avalikus kohas tegutsev siseturvakorraldaja teenistuja on tööülesannete täitmisel kõigile selgelt eristatav ja äratuntav. See on vajalik just seetõttu, et nii turvateenistuja kui siseturvakorraldaja teenistuja võib teatud ülesannete täitmiseks piirata isiku õigusi ja vabadusi ning kasutada füüsilist jõudu. Seega on vaja kodanikul selgelt aru saada, et seda tehakse turvamise käigus selleks volitatud isikute poolt. Sama sisuga nõue on kehtestatud näiteks abipolitseinikele abipolitseiniku seaduse

§-s 37, mille kohaselt on abipolitseinik kohustatud kandma vormiriietust ja eritunnuseid, et tagada avaliku võimu esindaja äratuntavus. Kuigi turvateenistujad ei ole avaliku võimu esindajad, on neile ette nähtud laiemad õigused ja nende töö iseloomu tõttu on oluline, et nad oleksid äratuntavad.

TurvaTS § 16 lõike 2 kohaselt esitab turvaettevõtja vormiriietuse kirjelduse PPAle, kes kontrollib selle vastavust käesolevas määruse § 17 sätestatud nõuetele vastavust. Sama laieneb ka siseturvakorraldajale.

Määrusega nähakse ette miinimumnõuded vormiriietusele. Vormiriietuse andmise ja selle kandmise korra kehtestab turvaettevõtja ja siseturvakorraldaja ise.

Lõige 1 kohaselt peab turvateenistuja vormiriietusel olema **punkt 1** järgi embleem, millel on turvaettevõtja ärinimi või kaubamärgina registreeritud logo ning **punkt 2** järgi nimesilt, millel on turvateenistuja ees- ja perekonnanimi ning ametinimetus „valvetöötaja“, „turvatöötaja“ või „turvajuh“.

Nii kodaniku kui järelevalve teostaja jaoks on oluline aru saada, kellega nad kokku puutuvad ning kui töötõendit nähtaval kohal ei ole, siis eelpool toodud kirjed vormiriietusel aitavad seda eesmärki saavutada.

Lõige 2 sätestab erisuse, et turvateenistuja vormiriietusel ei pea olema lõike 1 punktis 2 nimetatud nimesilti, kui sellel on nähtaval kohal turvateenistuja töötõend. See millisel kujul töötõend nähtaval on, kas siis riputatuna kaelas või klambriga kinnitatud vormile, otsustab turvaettevõtja ise. Erisuse loomine on tingitud sellest, et juba teatud turvaettevõtjad kannavad nähtaval kohal vormil töötõendit ja seetõttu pole vaja sama info eraldi vormiriietusel dubleerida.

Lõige 3 näeb ette, et turvateenistuja vormiriietus ei tohi eksitavalt sarnaneda teise turvaettevõtja või siseturvakorraldaja turvateenistujaga, kaitseväelase ja Kaitseliidu liikme ning riigi või kohaliku omavalitsuse ametiasutuse ametnikuga. Vastavate nõuete kehtestamine on vajalik, et kolmandatel isikutel oleks võimalik aru saada ning oleks võimalik selgelt eristada, kes nende osas meetmeid rakendab.

Eelnõu § 18 sätestab turvateenistuja turvavarustuse.

TurvaS ei näe ette, milline turvavarustus on turvaettevõtjal vajalik tagada turvatöötajale. Samas TurvaTS-iga luuakse turvaettevõtja kohustus tagada turvateenistuja tervise ja ohutuse tagamiseks vastava varustuse olemasolu, seda sõltuvalt turvaobjekti eripära ja turvateenistuja ülesande eripära arvestades.

Lõige 1 loetleb kohustuslikud turvateenistuja turvavarustuse esemed, milleks on **punkt 1** kohaselt kaitsevest, mis kaitseb keha löögieest, **punkt 2** järgi kaitsevest, mis kaitseb keha kuuli eest, **punkt 3** näeb ette kaitsekindad, mis kaitsevad marrastuse või bioloogilise ohuteguri eest ning **punkt 4** järgi relva ja erivahendi kandmise varustus.

Turvaettevõtja võib turvateenistujale lisaks nendele väljastada ka teised isiku kaitsmiseks ja ohutuse tagamiseks vajalikud vahendid nagu näiteks kaitseprillid, kaitsekaapad, kehakaitsmed vms. Turvateenistuja turvavarustuse kohustuslikkuse reguleerimine turvamist teostamisel on vajalik, et tagada turvateenistuja ohutus ja turvalisus. Turvamisel võib turvatöötaja kokku puutuda erinevate olukordadega, sh agressiivsete kodanikega, ründega tema enda või kaitstava

turvaobjekti vastu või bioloogilise ohuteguriga. Vähim mida turvaettevõtte oma töötaja jaoks teha saab on talle tagada vastav kaitsevarustus.

Kuulikindel kaitsevest on vajalik nendel turvateenistujatel, kes turvamise käigus kannavad ise tulirelva, see tähendab, et oma tööülesannete käigus võivad nad suurema tõenäosusega sattuda rünnaku ohvriks või peavad ise turvaobjekti kaitseks sundi ja relva kasutama. Samas ootamatu ja ohtlik rünne võib ohustada igat turvamises osalevat turvateenistujat.

Kaitsekindad seevastu aitavad ära hoida nii füüsiliste vigastuse tekkimise kui ka pakuvad kaitset erinevate bioloogiliste ohtude eest. Kindad võivad olla nii ühe- või mitmekordselt kasutatavad.

Erivahendite ja relvade kandmiseks ettenähtud varustus nt kabuur või gaasipihusti, teleskoopnuia hoidik. On oluline, et turvateenistujale väljastatud erivahendi ja relvad ei satuks kõrvaliste isikute kätte ning oleksid igal hetkel mugavalt kätte saadavad, sellele aitabki kaasa, kui vahendid ja relvad on selleks ettenähtud hoidikutes, mitte kuskil taskus.

Sarnaselt turvateenistujatega on kõrgema riskiga tööd tegevad nii politseinikud kui neid abistavad abipolitseinikud ning seal pole mõeldavgi, et välitööd tegev politseinik ei kausta turvavarustus, sh kaitsevesti.

Lõige 2 sätestab turvaettevõtja kohustuse väljastada lõikes 1 nimetatud turvavarustus turvateenistujale ja turvamise turvajuhile turvaplaanis kohaselt, see tähendab vastavalt turvaobjekti eripärale ja kokkulepitud ülesannetele. Seega milline on konkreetsel objektil turvateenistujale vajalik turvavarustus nähakse ette turvaplaanis. Oluline on, et kaitse- ja turvavahendid tagaksid ka ohuolukorras päriselt kaitse. Juhul kui turvatöötja või turvamise turvajuht kannab tulirelva on turvaettevõtjal kohustus talle väljastada kaitsevest, mis kaitseb keha kuuli eest. Samuti on turvaettevõtja kohustus seista hea selle eest, et väljastatud varustus oleks kontrollitud, ehk siis kui turvateenistuja kannab kaitsevesti, siis see teda ka kaitseb.

Lõige 3 näeb ette kohustuse, et turvateenistuja peab kandma erivahendit ja relva selleks ettenähtud hoidikus või kabuuris. Sellise nõude kehtestamine on vajalik nii turvateenistuja enda ohutuse kui teiste turvalisuse tagamiseks. Nt kui erivahendid ja relv on selleks ettenähtud hoidikus, mitte kuskil taskus on väiksem võimalus nende kadumiseks või kõrvaliste isikute kätte sattumiseks. Tulirelva hoidmine kabuuris aitab välistada ka juhulaske ja selle kättesaamine ohuolukorras on kiirem.

8. peatükk turvategevuse dokumenteerimine, dokumentide säilitamine

TurvaTS-i § 10 lõige 1 punkt 5 sätestab kohustus turvaettevõtjal säilitada turvategevusega seotud dokumendid. Käeolevas peatükis loeteletakse turvategevuse dokumendid, nende andmekoosseisud ja säilitamise tähtajad. Selged raamid turvategevuse dokumentide loetelule ja sisule aitavad paremini teostada ka järelevalvet turvategevuse üle. Teisalt, kui kõik turvaettevõtjad lähtuvad samadest põhimõtetest dokumentide koostamisel ja säilitamisel, tagab see kvaliteetsema ja ühetaolisema teenuse, sealjuures isikute õiguste kaitse.

Eelnõu § 19 loetleb turvategevuse dokumendid.

Paragrahv 19 loetleb turvategevuse dokumendid. Paragrahvides 20 kuni 25 on kehtestatud miinimum andmekoosseis neile dokumentidele ning § 26 reguleerib nende dokumentide säilitamise tähtaegsid.

Nõuded turvaplani andmetele on sätestatud käesolevas määruse §-is 2 ja turvaauditi aruande andmed §-is 4. Eraldi ei reguleeri määrus miinimum andmekoosise järgmistele dokumentidele:

1. turvamiseks sõlmitud lepingu;
2. turvateenistuja väljaõppe õppekavale;
3. turvateenistuja väljaõppe või täienduskoolituse aja, koha või päevakava kohta ning osalejate nimekirjale;
4. turvateenistuja väljaõppe või täienduskoolituse läbimise kohta;
5. turvateenistuja väljaõppe korralduse ja õppekeskkonna ning turvateenistuja koolitaja taseme hindamise aruandele.

TurvaTS § 4 lõike 2 kohaselt tuleb turvategevusega tegelemiseks sõlmida tellijaga kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis leping. TurvaTS § 5 lõike 2 kohaselt lepitakse turvamiseks sõlmitavas lepingus kokku valvamise, kaitsmise ja korra pidamise tingimused. Kui turvaobjekti jälgimisel töödeldakse isikuandmeid, peab lepingus määrama kindlaks isikuandmete töötlemise vastutava ja volitatud töötaja ülesanded ja kohustused.

Käesolev määrus sätestab paragrahvis 6 lõikes 2 miinimum nõuded turvateenistuja väljaõppele, sh õppekava sisule. Iga koolituse korraldaja koostab ise konkreetse õppekava. Väljaõppega seotud dokumentide koostamisel tuleb turvaettevõtjal lähtuda täiskasvanute koolituse seaduses ja täienduskoolituse standardis sätestatust. Turvateenistuja väljaõppe ja täienduskoolituse dokumentide olemasolu on vajalikud eelkõige järelevalve teostamisel, et saada teavet kuidas, ja kes on turvateenistuja väljaõpet läbiviinud. Lisaks annab see võimaluse kontrollida, millised konkreetset pädevused konkreetset turvatöötajal on koolituste käigus omandatud, ehk millised koolitused on ta läbinud. Nt erivahendite ja relva kasutamise eeldus on, et turvateenistuja on selleks omandanud teadmised ja oskused. Teisisõnu on võimalik kontrollida seadusega kehtestatud nõuete täitmist ja tagada kvaliteetne õpe ja seeläbi kvaliteetne teenus.

Eelnõu §-s 20 on täpsustatud turvateenistuja isikutoimiku sisu.

Paragrahvis 20 sätestatakse, et turvateenistuja isikutoimik peab sisaldama turvateenistuja kohta andmeid, mis võimaldavad tuvastada turvateenistuja vastavust TurvaTS § 15 ettenähtud nõuetele. Ei TurvaTS ega käesolev määrus ei ütle, mis kujul peab isikutoimik olema, see võib olla nii digitaalne kui pabertoimik. Oluline on see, et seal olevad andmed annavad järelevalve käigus võimaluse kontrollida turvateenistuja vastavust seaduses ettenähtud nõuetele.

TurvaTS § 15 lõige 1 sätestab **nõuded hariduse, kutse, tervise, isikuomaduste ja eluviisi kohta**, millele turvateenistuja peab vastama ja need andmed peavad isikutoimikust olema kättesaadavad. TurvaTS § 15 lõikes 2, 3 ja 4 on seatud nõuded vastava **kutse olemasolule**. Kutse tõendab, et isik on läbinud turvateenistuja õppe nõutud mahus ja sooritanud kutseeksami. TurvaTS § 15 lõigetes 5 ja 6 sätestatakse turvateenistuja tervisekontrolli üldpõhimõtted ja põhinõuded, seega peab isikutoimikus olema andmed, et turvateenistuja on sellises **tervise seisundis**, et ta on sobiv turvateenistujana töötama. TurvaTS § 15 lõikes 8 sätestatakse turvateenistujale kohustus läbida **täienduskoolitus** turvategevuse eeskirjas sätestatud korras, seega isikutoimikus peab selle kohta olema teave, et turvateenistuja on iga-aastase täienduskoolituse vajalikus mahus läbinud. Käesoleva määruse § 9 lõige 3 sätestab samuti, et turvateenistuja kehalise ettevalmistuse nõuetele vastavuse kontrollimise tagab turvaettevõtja vähemalt üks kord igal aastal ning kontrolli tulemused tuleb fikseerida turvateenistuja isikutoimikus.

Eelnõu § 21 loetleb isiku kinnipidamise protokollide miinimum andmekoosseisu.

TurvaTS § 26 lõikes 2 sätestatakse isiku kinnipidamise dokumenteerimise kohustus koos jäädvustatavate andmete minimaalse koosseisuga, käesoleva määrusega täpsustatakse neid nõudeid. Kui kinnipidamisel on kasutatud jõudu või erivahendit, siis nende kasutamine tuleb samuti dokumenteerida.

Isiku kinnipidamise protokoll, peab sisaldama lisaks turvategevuse seaduse § 26 lõikes 2 nimetatule järgmisi andmeid: **punkt 1** kohaselt hoiule võetud esemed ja ained ning nende arv või hinnanguline kogus ja Politsei- ja Piirivalveametile üleandmise või seaduslikule valdajale tagastamise andmed ning **punkt 2** järgi tunnistaja ees- ja perekonnanimi, isikukood või sünniaeg ning telefoninumber. Tunnistaja võib olla isik, kes nägi pealt kinnipeetud isiku poolt süüteo toimepanemist ning võib seega hiljem aidata politseid süüteo uurimisel.

Turvateenistuja õigus isiku kinnipidamiseks tuleb TurvaTS § 26. Turvateenistuja poolt isiku kinnipidamine on ajutiselt isiku liikumisvabaduse piiramine, mistõttu selle kirjalik fikseerimine on vajalik. Isiku kinnipidamisel ja isikult eseme või aine hoiule võtmisel on kohustuslik meede dokumenteerida ning tuvastada ja jäädvustada tuleb ka meetmele allutatud isiku andmed. See tähendab, et turvateenistuja tegevus, mille käigus ta piirab meetmetega isiku põhiõigusi, tuleb seostada konkreetse füüsilise isikuga. Ühelt poolt kinnipidamise dokumenteerimine vajalik, et kinnipeetud isiku üleandmisel politseile oleks kogu asjakohane informatsioon talletatud. Teiselt on see vajalik isiku õiguste kaitseks ja järelevalve teostamiseks, näiteks kui isik esitab kaebuse turvateenistuja tegevuse kohta. Kinnipidamise protokollis tuleb märkida täiendavad meetmed, mida on kasutatud kinnipeetud isiku füüsilise vabaduse piiramisel, nt kui isiku kinnipidamisega kaasneb tema sulgemine ruumi või sõidukisse või kui kasutatakse füüsilist jõudu, relva või erivahendit, siis selle kasutamise kirjeldus ja kasutamise kellaeg.

Eelnõu § 22 loetleb vallasasja hoiulevõtmise protokollis miinimum andmekooseisu.

Vastavalt TurvaTS § 23 on turvatöötajal ja turvajuhil õigus isiku või vallasasja kontrollimisel leitud ohtlik või keelatud ese või aine hoiule võtta. TurvaTS § 23 lõike 4 kohaselt on isikult eseme või aine hoiule võtmise dokumenteerimine kohustuslik. Nõude eesmärk on tagada, et isikult äravõetud ese või aine oleks arvele võetud ja mõne eseme või aine kadumise korral oleks isikul võimalik nõuda selle hüvitamist. Samuti lihtsustab see koostööd turvatöötaja ja politsei vahel, kui koos kinnipeetud isikuga antakse politseile üle ka hoiule võetud esemed või ained. Dokumenteerimine võib toimuda nii paberil protokollimisena kui ka elektrooniliselt.

Käesolev määrus näeb ette, et vallasasja hoiulevõtmise protokoll peab sisaldama lisaks turvategevuse seaduse § 23 lõikes 5 nimetatud andmetele järgmisi andmeid: **punkt 1** järgi vallasasja hoiulevõtmise põhjust, **punkt 2** kohaselt füüsilise jõu, relva ja erivahendite kasutamise kirjeldust, **punkt 3** näeb ette hoiule võetud vallasasja hoiukohta ning **punkt 4** sätestab, et vallasasja tagastamist või politseile üleandmist käsitlevaid andmeid.

Eelnõu § 23 reguleerib turvaobjekti tehnilise vahendi salvestise töötlemisel tuvastatud süüteo tunnustega teo asjaolude tuvastamise andmekooseisu.

Sätte eesmärgiks on luua võimalus kui turvamise teenuse tellija nt kaupluse inventuuri tehes avastab kauba kadumise, siis saab turvateenistuja kaamera salvestist hilisemalt järgi vaadata. Kui salvestise töötlemise käigus selgub, et toime on pandud süüteo tunnustega tegu, siis on võimalik vajalik teave koguda ja PPA-le üle anda. Selles üleantavas akt peab sisaldama järgmised andmeid, kuna nende alusel on võimalik edasised otsused langetada.

Turvateenistuja koostab turvaobjektile tehnilise vahendi salvestise töötlemisel tuvastatud süüteo tunnustega teo asjaolude fikseerimiseks akt, siis peab see sisaldama järgmisi andmeid: **punkt**

1 kohaselt süüteo tunnustega teo toimepanemise aega ja kohta, **punkt 2** järgi akti koostanud turvateenistuja ees- ja perekonnanime, **punkt 3** kohaselt sündmuse kirjeldust koos salvestise töötlemisel tuvastatud süüteo tunnuste kirjeldusega, **punkt 4** näeb ette süüteos kahtlustatava isiku kirjeldust ja **punkt 5** viited aktile lisatud süüteo asjaolude tuvastamisel töödeldud tehnilise vahendi salvestistele.

Eelnõu § 24 loetleb turvaobjekti sündmuse kohta koostatava ettekande miinimum andmekooseisu.

Turvaobjektile toimunud sündmus ei pruugi olla alati süütegu, selleks võib olla mis tahes sündmus, mis mõjutab turvaobjekti nt tulekahju, reostus. Samas võib see olla süüteo tunnustega tegu nagu lõhutud aken või pommiähvardus. Turvateenistuja koostab sündmuse fikseerimiseks ettekande, kus kirjeldab **punkt 3** kohaselt mis, millal, kus juhtus, **punkt 5** järgi kuidas seda lahendati ja **punkt 4** millist mõju sündmus turvaobjektile ja seal asuvale varale avaldas. Lisaks peab olema ettekandel **punkt 2** kohaselt selle koostaja andmed ning **punkt 1** järgi koostamise aeg ja koht.

Eelnõu § 25 nimetab häireteate ülevaate andmekooseisu.

Häireteate ülevaatest peab olema **punkt 1** kohaselt võimalik aru saada, millal ja mis viisil teade edastati, näiteks kas turvateenistuja teatas ise või tegi seda tehnilisevalve seade. **Punkt 2** järgi millisel konkreetsel turvaobjektile (mis aadressil) ning kus kohast teade edastati, ehk millisest ruumist, kus see asub (korrus, tiib jne). **Punkt 3** kohaselt mis liiki sündmusega on tegu, nt kas tulekahju, akna purustamine, värava lõhkumine vms. **Punkt 4** näeb ette, et peavad olema andmed selle kohta, millised tegevused teatega seoses tehti, nt kas ja kes läks kontrollima vms. Häireteate ülevaadete üks eesmärk on koondada ülevaate turvaobjektile toimunud sündmustest.

§ 26 Turvategevuse dokumentide säilitamine

Turvategevuse dokumentidele on kehtestatud järgmised säilitamise tähtajad.

Punkt 1 kohaselt tuleb säilitada turvateenistuja isikutoimiku andmeid alates turvateenistuja töösuhte algusest kuni töösuhte lõppemiseni, arvestades töölepingu seaduse eesmärgi. Isikutoimiku andmete säilitamine on vajalik eelkõige järelevalve teostamiseks, et hinnata seda, kas turvateenistuja vastab seaduses ettenähtud nõuetele nagu see, et turvateenistuja on vähemalt 18-aastane põhihariduse ja täieliku teovõimega Eesti kodanik või isik, kes on Eestis omandanud elamisõiguse või kellele on Eestis antud elamisloa, valdab eesti keelt seadusega või seaduse alusel antud õigusaktidega kehtestatud tasemel, on sellise kehalise ettevalmistuse ja tervise seisundiga, mis võimaldab tal täita oma tööülesandeid, on oma isikuomaduste ja kõlbluse poolest sobilik täita turvateenistuja ülesandeid ning kelle käitumine ja eluviis ei ohusta tema enda ega teise isiku turvalisust, ei ole sõltuvuses alkoholi või narkootilise või psühhotroopse aine kasutamisest. Lisaks, et tal on töötamiseks vajalik kutse- turvatöötajal kutse seaduse alusel turvatöötaja kutse, turvajuhil kutse seaduse alusel turvajuhil kutse ja vähemalt keskharidus ning valvetöötajal kutse seaduse alusel valvetöötaja kutse. Lisaks ei tohi turvateenistujana töötada isik, kelle karistusandmed tahtlikult toimepandud kuriteo kohta ei ole karistusregistrist kustutatud.

Punkt 2 näeb ette, et isiku kinnipidamise protokoll, vallasasja hoiulevõtmise protokoll, ja turvaobjekti tehnilise vahendi salvestise töötlemisel tuvastatud süüteo tunnustega teo asjaolude tuvastamise akt, turvaplaan, turvauditi aruanne säilitades nimetatud dokumente kuus kuud, alates dokumendi koostamisest. Eelkõige on nimetatud dokumendid vajalikud

järelevalve läbi viimiseks, kuid nt turvaplani ka turvauditi aruannet võib olla vajalik säilitada kliendi ja turvaettevõtja lepinguliste kohustuste kontrollimiseks.

Punkt 3 kohaselt säilitatakse turvateenistuja poolt koostatud ettekannet sündmuse kohta, ja häireteate ülevaadet üks aasta, alates dokumendi koostamisest. Nimetatud aastane tähtaeg on vajalik nii riigi kui ka kliendi ning ka turvaettevõtja poolse järelevalve teostamiseks. Nt häireteate ülevaadete üks eesmärk on koondada ülevaade turvaobjektidel toimunud sündmustest, mis aitab planeerida edasisi valve – ja kaitselahendusi.

Punkt 4 näeb ette, dokumenti turvateenistuja väljaõppe või täienduskoolituse aja, koha või päevakava kohta, ja osalejate nimekiri ning dokumenti turvateenistuja väljaõppe või täienduskoolituse läbimise kohta tuleb säilitada üks aasta pärast koolituse toimumist; Nimetatud dokumentide säilitamine on vajalik järelevalve teostamisel, et saada esiteks informatsiooni, kuidas, mida ja kes on turvateenistuja väljaõpet läbiviinud. Teiselt poolt annab see võimaluse kontrollida, millised konkreetsete oskused on turvatöötajal koolituste käigus omandatud, ehk millised koolitused on ta läbinud.

Punkt 5 kohaselt väljaõppe korralduse, õpikeskkonna ja koolitaja taseme hindamise aruannet tuleb säilitada viis aastat alates hindamise aruande koostamisest. Dokumentide säilitamine on vajalik, et väljaõppekorraldajal oleks võimalik hinnata oma õppe kvaliteeti ja lähtuvalt sellele parendusi teha, samuti on see vajalik järelevalve teostamiseks.

9. peatükk turvategevuse asjaoludest teadaandmine

TurvaTS § 10 lõike 1 punktis 4 sätestatakse, et turvaettevõtja on kohustatud teavitama PPA-d mehitatud turvaobjektidest. Sama nõue on ka varem kehtinud TurvaS § 15 punktis 1, mille kohaselt teeb turvaettevõtja iga kuu PPA-le kirjalikult teatavaks mehitatud valve alla võetud objektid. Kui TurvaS-is on detailselt sätestatud teavitamise kord ja sisu, siis TurvaTS-ga seda detailselt ei ole reguleeritud, vaid käesoleva määrusega on sätestatud teavitamise täpne kord ja tingimused. Kohustus esitada mehitatud turvaobjektide loetelu võimaldab majandusvahenditeamet kontrollida mistahes objektidel viibivate turvateenistujate isikulisi ja muid nõudeid.

Eelnõu §-s 27 reguleeritakse turvategevusest teada andmise tingimused ja kord

Lõige 1 kohaselt anna turvaettevõtja PPA-le kirjalikult taasesitatavas vormis iga kuu 10. kuupäevaks teada eelmise kuu turvaobjektist: **punkt 1** mis on lisandunud **alaliselt mehitatud turvaobjektide** hulka või mille alaliselt mehitatud turvamiseks sõlmitud leping on lõpetatud, **punkt 2** mis on lisandunud **sularaha ja väärtpaberi veo mehitatud turvaobjektide** hulka või mille mehitatud turvamiseks leping on lõpetatud.

Lõige 2 nimetab andmed, mis teates tuleb esitada. Selle kohaselt tuleb anda PPA-le teada: 1) turvaobjekti nimetus ja aadress, 2) isiku ees- ja perekonnanimi, kellega on või on olnud sõlmitud turvategevuseks sõlmitud leping ning 3) turvamiseks sõlmitava lepingu sõlmimise kuupäev ja kehtivusaeg.

Alaliselt mehitatud tähendab, et turvateenistuja paikneb püsivalt turvaobjektidel, see tähendab ka seda, et kui lepingus on kokku lepitud turvatöötaja perioodiline paiknemine turvaobjektidel, näiteks ainult päeval või öösel või üle päeva. Seega kui juba turvamiseks sõlmitavas lepingus nähakse ette, et mingit turvaobjekti on kasvõi aeg-ajalt vaja mehitada, siis tuleb seda käsitleda mehitatud turvaobjektina, millel peab olema turvaplani ja sellest tuleb anda teada politseile.

Selleks, et turvaettevõtjal oleks mugav iga kuu PPA-d teavitada, tuleb tagada PPA-l oma välisveebis teavitamise kohta asjakohane info, sh kontaktaadress, kuhu turvaettevõtja saab info edastada.

Lõige 3 täpsustab, et kui turvaobjekt on Eesti riigilippu kandev laev, esitab turvaettevõtja käesoleva paragrahvi lõikes 2 punktides 2-3 nimetatule lisaks: 1) laeva nime ja registrinumbrini ning 2) laeva omaniku nime või ärinime, isiku- või registrikoodi või isikukoodi puudumise korral sünniaja ja aadressi.

10. peatükk nõuded suure varalise väärtusega veose turvamisele

Eelnõu § 28. sätestab suure varalise väärtusega veose turvamise tingimused.

Vastavalt TurvaTS § 4 lõike 3 punktile 7, määratakse valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatud turvaeeskirjas nõuded turvamisele, mille turvaobjektiks on suure varalise väärtusega veos. Varasemalt oli raha ja väärtpaberite veo kord kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrusega, kuid volitusnormi muutumisel kehtestatakse nõuded vastutava ministri määrusega. Määrusega määratakse kindlaks suure varalise väärtusega veose turvamise nõuded, selle kooskõlastamine ning sellest teavitamine.

Võrreldes varasema määrusega muudetakse piirmäärasid, mille ületamisel kohalduvad raha ja väärtpaberite veo turvamisele kohustuslikud nõuded. Samuti on lisandunud soomustatud sularahaveosõiduki määratlus, mille kohaselt on sularaha või väärtpaberite veoks kohandatud sõiduk, mis on varustatud globaalse navigatsioonisüsteemiga ja asjakohaste sidevahenditega, mis võimaldaks koheselt võtta ühendust kontrollikeskuse või vajadusel häirekeskusega.

Lõige 1 määratletakse **turvakohvri** definitsioon, mille kohaselt peab sularaha või väärtpaberite veoks kasutatud kohver vastama spetsiaalsetele tingimustele, mis tagaks sularaha või väärtpaberite turvalisuse ning ohu korral, nt kui toimub rööv, siis muutuksid kohvris veetav sularaha või väärtpaberid kasutamiskõlbmatuks. Turvakohver peab olema kaitsva iseloomuga, kuid see, millised on täpsemad meetmed ehk kas kohver on ründaja tegevust esmaselt tõkestav või suunatud hoopis kohvri sisu kasutamiskõlbmatuks muutmisele, on osapoolte kokkulepe. Turvakohvri detailsemat definitsiooni käesolevas määruses ei kehtestata, sest antud tingimusi on võimalik täita erinevate tehnoloogiliste lahenduste toel. Võrreldes varasemaga definitsiooni sisu muudetud ei ole.

Lõige 2 täpsustab **soomustatud sularahaveosõiduki** määratlus ning millega kehtestatakse täiendavad nõuded sõidukitele, millega veetakse sularaha või väärtpabereid. Nimetatud sõiduk peab olema soomustatud, varustatud globaalse navigatsioonisüsteemiga ja asjakohaste sidevahenditega, et oleks võimalik mis tahes ajal võtta ühendust sõidukeid kasutava sularahavedu teostava ettevõtja kontrollkeskusega ja hädaabi numbril 112 ning tagatud peab olema, et juhikabiini soomus poleks läbitav tsiviilkäibes lubatud laskemoonaga.

Lõike 3 kohaselt reguleerib seadus eelkõige turvategevusega seotud ettevõtja tegevusega seotud tingimusi ja korda. Ka varem kehtinud TurvaS alusel kehtestatud õigusaktidega ei seata piiranguid või muid kohustusi isikutele, kes jäävad TurvaTS reguleerimisalast välja. Kui raha või väärtpaberite transpordil kasutatakse turvamist, siis on kohustus pidada kinni kehtivas korras sätestatud nõuetest.

Lõige 4 sätestab, et suure varalise väärtusega veose tingimused määratakse TurvaTS § 5 alusel turvamiseks sõlmitavas lepingus. TurvaTS § 4 sätestab, et turvaettevõtja võib osutada turvamist tellijaga sõlmitud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis lepingu alusel. Seetõttu on

oluline kohaldamisala, mille kohaselt on raha ja väärtpaberite veoga seotud turvategevuse puhul tegemist turvamisega. Seega kui turvaettevõtja osutab tegevusloa alusel turvamist, siis on tal ka õigus osutada raha ja väärtpaberi vedu kirjalikku taasesitamist võimaldava lepingu alusel. TurvaTS § 5 lõike 2 kohaselt nähakse turvamiseks sõlmitud lepingus ette turvaettevõtja ja teenuse tellija õigused, kohustused, vastutus ning objekti turvamise ning isikuandmete töötlemise tingimused. Tulenevalt sellest on täpsed turvataktikalised meetmed lepingupoolte vaheliseks kokkuleppeks ning turvataktikaliste meetmete kasutamine on turvamise osutaja ohuhinnangu põhine. Raha ja väärtpaberite veoga seotud teenust osutav turvaettevõtja saab seega hinnata, millised riskid võivad kaasneda erinevas koguses ja väärtuses raha ja väärtpaberite veol. Eelnevast lähtuvalt saab ta soovitada vastavate turvataktikaliste meetmete rakendamist kliendile või keelduda teenuse osutamisest, kui klient ei ole nõus vastavate turvataktikalisi meetmete kasutamisega, kui sellega peaks kaasnema suurem risk.

Lõige 5 sätestab, et kui raha ja väärtpaberite väärtus ületab korrakaitseaduse (edaspidi *KorS*) § 5 lõike 8 punktis 2 sätestatud suure väärtusega varalise hüve piiri, peab raha ja väärtpaberite veol olema vähemalt kaks tulirelvaga relvastatud turvatöötajat või üks tulirelvaga relvastatud turvatöötaja ja tuleb kasutada turvakohvrit. Nimetatud *KorS* punkti kohaselt on tegemist suure väärtusega varalise hüvega, kui see ületab kehtivat palga alammäära ühes kuus sajakordselt. Vabariigi Valitsuse 18. detsembri 2015. aasta määruse nr 139 „Töötasu alammäära kehtestamine“ § 1 lõike 1 kohaselt on 2024. aastal töötasu alammäär täistööajaga töötamise korral 820 eurot. Seega on uue regulatsiooni kohaselt kahe relvastatud turvatöötaja või turvatöötaja ja turvakohvri kasutamine kohustuslik alates 820 000 eurost ning kui töötasu alammäär tõuseb, muutub kohustuse rakendumise eeldus. Seega antakse turvaettevõtjatele võrreldes kehtiva õigusega laiemad võimalused meetmete kohaldamise vajalikkuse üle otsustamiseks.

Lõige 6 sätestab, et kui sularaha ja väärtpaberite väärtus ületab korrakaitseaduse § 5 lõike 8 punktis 2 sätestatud suure väärtusega varalise hüve piiri vähemalt 25-kordselt, peab sularaha ja väärtpaberite vedu teostama vähemalt kaks tulirelvaga relvastatud turvateenistajat, kes peavad kasutama soomustatud sularahaveosõidukit või turvakohvrit. Suure väärtusega varalise hüve piir koos 25-se kordaja määramisega, võetakse eeldusena kasutusele, kuna vastava eelduse sidumine seaduse tasemel määratud muutuva teguriga muudab raha ja väärtpaberite veo paindlikumaks ning arvestab raha tegelikku väärtust, seetõttu ei ole vaja tulevikus määruses sätestatud piirmäärasid edaspidi tõsta. Seega uue regulatsiooni kohaselt 2024 aasta seisuga, kui raha ja väärtpaberite väärtus ületab 2 0500 000 piiri, siis peab seda vedama vähemalt kaks tulirelvaga turvateenistajat, kes kasutavad turvakohvrit või soomustatud sularahaveosõidukit.

Lõige 7 sätestab raha ja väärtpaberite veo kooskõlastamise korra. Varem kehtiva regulatsiooni kohaselt on turvaettevõtjal kohustus kasutada üle 4 000 000 euro veoks soomustatud sularahaveoautot ja vähemalt kolme relvastatud turvatöötajat ning vedu võib toimuda ainult kooskõlastatult politseiasutusega. Määrusega ei seata antud piiri puhul täiendavaid turvataktikalisi meetmeid ja tõstetakse kooskõlastamist vajava veose väärtus sõltuvusse samuti *KorS* § 5 lõike 2 sätestatud varalise väärtuse varalise hüve 100 kordsest kordajast, ehk ajas muutuva teguriga, mis muudab raha ja väärtpaberite veo paindlikumaks ning arvestab raha tegelikku väärtust, seetõttu ei ole vaja määruses sätestatud piirmäärasid edaspidi tõsta. Seega uue regulatsiooni 2024 aasta seisuga, kui raha ja väärtpaberite väärtus ületab 8 20 000 000 piiri, siis võib seda vedada ainult PPA loal.

Olenemata sellest, et eelnõus ei sätestata jätkuvalt kohustuslikke turvataktikalisi meetmeid, mida turvaettevõtja teatud sularaha summade vedamisel peab rakendama, jäetakse turvaettevõtjale kohustus kooskõlastada raha ja väärtpaberite vedu PPA-ga, kui on täidetud veose väärtust puudutav eeldus. Kooskõlastamiskohustuse eesmärk on võimaldada PPA-l arvestada kõrge turvalisuse riskiga veoste liikumist ning anda turvalisuse eest vastutavatele

riigiasutustele võimalus näha selleks ette vajalikud lisaressursid. Kindlate turvataktikaliste meetmete rakendamise otsustab turvaettevõtja, kes hindab veoga kaasnevaid riske ning otsustab selle alusel kindlate meetmete kasuks. Kehtivas korras ja eelnõuga kehtestatavas korras sätestatud meetmete võrdlustabel:

Tabel 1. Kehtivas korras ja eelnõuga kehtestatavas korras sätestatud meetmete võrdlustabel

Kehtiv kord		Eelnõuga kehtestatav uus kord	
Tase	Turvameede	Tase	Turvameede
43 000 eurot kuni 1 000 000 eurot	vähemalt kaks tulirelvaga relvastatud turvatöötajat või üks tulirelvaga relvastatud turvatöötaja kuid peab kasutama turvakohvrit	Kui veose väärtus ületab korrakaitseaduse § 5 lõike 8 punktis 2 sätestatud suure väärtusega varalise hüve piiri	vähemalt kaks tulirelvaga relvastatud turvateenistajat või üks tulirelvaga relvastatud turvateenistuja, kes peab kasutama turvakohvrit.
1 000 000 kuni 4 000 000 eurot	vähemalt kaks tulirelvaga relvastatud turvatöötajat ning peab kasutama soomustatud sularahaveosõidukit või turvakohvrit	korrakaitseaduse § 5 lõike 8 punktis 2 sätestatud suure väärtusega varalise hüve piiri 25-kordselt, peab sularaha	peab sularaha ja väärtpaberite vedu teostama vähemalt kaks tulirelvaga relvastatud turvateenistajat, kes peavad kasutama soomustatud sularahaveosõidukit või turvakohvrit.
üle 4 000 000 euro	täiendavad meetmed määratakse turvateenuse lepingus, kuid need peavad olema vähemalt samal tasemel, mis on alates 1 000 000 euro veol. Vedu võib toimuda ainult kooskõlastatult PPAga.	Kui veose väärtus ületab korrakaitseaduse § 5 lõike 8 punktis 2 sätestatud suure väärtusega varalise hüve piiri 100-kordselt	võib raha ja väärtpaberite vedu toimuda ainult kooskõlastatult PPAga.

Lõige 8 sätestab, et kui suur varaline väärtus, mis ei ole sularaha ega väärtpaberid, ületab korrakaitseaduse § 5 lõike 8 punktis 2 sätestatud suure väärtusega varalise hüve piiri, siis viiakse turvamine ellu vastavalt turvaobjekti turvaplaanile. Seega kui suur varaline väärtus ületab 820 000 piiri, siis viiakse selle turvamine ellu vastavalt turvaobjekti turvaplaanile.

§ 29. Euroopa Liidu euro sularaha piiriülese maanteeveo riiklik kontaktpunkt

Eelnõu §-ga 24 määratakse Euroopa Liidu euro sularaha piiriülese maanteeveo riiklikuks kontaktpunktiks PPA. Säte lisatakse õigusselguse huvides.

11. peatükk rakendussätted

Eelnõu § 30 sätestab turvateenistuja tervisekontrolli üleminekusätte

Sättega nähakse ette, kui turvateenistuja on läbinud turvateenistuja eelneva või perioodilise tervisekontrolli enne käesoleva määruse jõustumist, kehtib tema tervisetõend selle kehtivusaja lõpuni.

Eelnõu § 31 sätestab määruse jõustumine

Käesoleva määrus jõustub 1.07.2024, kuna TurvaTS jõustub 1.07.2024.

Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele.

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

Määruse mõjud

Mõjud muudatusele nr 1 - nõuded turvaplaanile ja turvaauditi aruandele.

Peamised muudatused on see, et määrusega kehtestatakse konkreetsemad ja detailsemad nõuded nii turvaplaanile kui turvaauditi aruandele. Olulisem põhimõtteline muudatus, mis tuleb TurvaTS-st on see, et mehitatud turvamiseks tuleb koostada turvaplaan ja määrus annab nõuded selle sisule ja koostamisele. Põhimõtteline ja suur muudatus on ka see, et turvaauditi läbiviimine on TurvaTS kohaselt eraldi turvategevuse tegevusala, varem kehtinud TurvaS-is oli samalaadne tegevus turvakonsultatsioon. Käesoleva määrusega nähakse ette nõuded turvaauditi koostamisele ja aruande sisule.

Mõju sihtrühm

1. Turvaettevõtja.

Statistikameti andmetel oli majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv 2022 seisuga on 148 684 ning **1. detsembri 2023. aasta seisuga on Eestis 89 ettevõtet, kellel on tegevusluba turvateenuse osutamiseks.** PPA andmetel omab 89-st turvaettevõtjast 41 muuhulgas tegevusluba turvakonsultatsiooni teenuse osutamiseks. Seega moodustab turvaettevõtete osakaal kõikidest aktiivsetest ettevõtetest 0,06%. **Mistõttu on sihtrühma suurus väike.**

A) Mõjuvaldkond - siseturvalisus

Käesoleva määrusega kehtestatud konkreetset nõuded, mis on ettenähtud turvaplaanile, selle koostamisele ning turvaauditi aruandele ja selle koostamisele omavad positiivset mõju siseturvalisusele. Kaudselt aitavad muudatused kaasa turvatunde suurenemisele ning kuritegude ennetamisele.

Kuigi juba praegu tuleb turvaettevõtjal kliendiga lepingu sõlmimisel leppida kokku asjaolud, mida tuleb turvamise kavandamisel arvesse võtta, siis määrusega seatud nõuded turvaplaanile tagavad ühetaolisuse, selguse ja läbipaistvuse. See tähendab, et kõik turvaettevõtjad, kes sõlmivad lepingu mehitatud turvamiseks peavad lähtuma samadest põhimõtetest. Kui on kehtestatud selged nõuded, siis ei pea turvaettevõtja ise hakkama välja mõtlema, mida on vaja arvestada, et saaks pakkuda kvaliteetset ja usaldusväärset teenust. Suuri muudatusi senises

töökorralduses turvaettevõtjatele ega kulusid turvaplaani koostamisele konkreetsete nõuete kehtestamine kaasa ei too, sest juba täna tuleb need asjaolud sisuliselt läbi mõelda.

Turvaauditi aruande koostamine ei ole turvaettevõtja kohustus, see on turvategevus, mida turvaettevõtja võib pakkuda. Ehk siis kui enne turvamise alustamist turvaobjektile on tehtud põhjalikum analüüs, mis selgitab välja konkreetse turvaobjektiga seotud ohutegurid ja pakub lahendused nende maandamiseks, aitab see turvaettevõtjal pakkuda usaldusväärset ja kvaliteetset teenust. Võib öelda, et läbimõeldud teenus pakub turvalisust laiemalt. Varem kehtinud TurvaS-is nimetati turvaauditiga sarnast tegevust turvakonsultatsiooniks ning sellele ei olnud ettenähtud konkreetseid ja selgeid suuniseid. Seetõttu võis turvakonsultatsiooni teenuse pakkumise kvaliteet ja sisu üle-eestiliselt olla erinev. Teenuse tellijal puudus selge arusaam, mille alusel täpselt teenust pakutakse. Käesoleva määrusega nähakse ette selged ja ühetaolised nõuded turvaaudit aruandele ja selle koostamisele. Nõuded aitavad tagada, et klient saab sõltumata turvaettevõtjast samadel alustel turvamise teenust, mis tõstab ka turvaettevõtjate usaldusväärsust. Suuri muudatusi senises töökorralduses ega kulusid nõuded turvaauditi aruande koostamisele ja selle nõuetele kaasa ei too.

B) Mõjuvaldkond – majandus

TurvaTS-iga kaob turvaauditi tegevusalal (varasemalt turvakonsultatsioon) loakohustus ja sellel alustamiseks tuleb edaspidi esitada majandustegevusteade, seega saab tuua välja, et tegemist on positiivse mõjuga, mis muudab ettevõtluskeskkonda. Kuna käesoleva määrusega on ettenähtud selged nõuded turvaauditi aruandele ja selle koostamisele, siis aitab see pakkuda paremal viisil teenust. Kui teenuse pakkumine paraneb ja on selgem, siis võib kasvada klientide huvi teenuse vastu ning teenuse osutajatele tähendab suurem nõudlus suuremat majanduslikku kasu.

Eelkõige mõjutab muudatus positiivselt neid väikeettevõtjaid, kes vaid seda turvategevuse tegevusala soovivad pakkuda, ehk siis saavad nad anda lihtsamini, kuid selgemini oma turvalisuse valdkonna ekspertteadmisi. Kuna käesoleva määrusega on etteantud konkreetsete nõuded, mida võib nimetada nn kontrollnimekirjaks, siis annab see võimaluse paremini teenuse pakkumine läbi mõelda.

Järeldus mõju olulisuse kohta:

- **Mõju ulatus on väike**, kuna sihtrühma käitumises erilisi muutusi ei toimu ning puudub vajadus muutustega kohanemiseks mõeldud tegevuste järele.
- **Mõju avaldumise sagedus on keskmine**, kuna kokkupuude on reeglipärane, aga mitte igapäevane. See tähendab, et turvaettevõtja ei pea iga päev turvaplaani koostama, vaid uute lepingute sõlmimisel ning turvaauditi aruande tellimine on vabatahtlik tegevus turvaettevõtjale.
- **Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike** kuna negatiivse iseloomuga mõjud puuduvad.

Kokkuvõttes ei ole mõju turvaettevõtjale oluline.

Mõjud muudatusele nr 2 - nõuded turvateenistuja väljaõppele ja koolitajale.

Peamine erinevus varasemaga seisneb selles, et TurvaS ei kirjeldanud turvateenistujate väljaõppe sisu, kuid käesoleva määrusega on reguleeritud, milliseid teemasid õppekava peab sisaldama, sh millised on õpiväljundid. Määrusega nähakse ette miinimum nõuded turvateenistuja väljaõppele. Lisaks on määrusega ettenähtud selged nõuded väljaõppekorraldajale ja koolitajale. Sellise detailsema reguleerimise eesmärk on tagada

kvaliteetne väljaõpe ja seeläbi isikute põhiõiguste ja -vabaduste parem kaitstud. Muudatuse tulemusel saab turvateenistuja väljaõpe olema selgem ja ühetaolisem.

Mõju sihtrühm

1. Turvateenistujad – valvetöötaja, turvatöötaja ja turvajuh

2022. aasta lõpu seisuga töötab turvateenistujana **ca 4000 inimest**, mis on elanikkonnast 0,3%. Igal aastal sooritab turvatöötaja kutseeksami 400-500 inimest (nt 2022.a 508, 2020.a 350) ning turvajuhi kutseeksami 50-60 isikut (nt 2022.a 58, 2020.a 39). Turvateenistuse valdkonnas on kokku välja antud 18 798 kutset, millest kehtivaid kokku 16 125.²⁷ **Seega on sihtrühma suurus väike.**

A) Mõjuvaldkond - haridus

Muudatus mõjutab otseselt haridusteenuse kvaliteeti. Positiivset mõju omab konkreetsete nõuete kehtestamine turvateenistujate väljaõppele, mille tulemusel saavad turvateenistujad olema paremini koolitatud. Käesoleva määrusega nähakse ette, millised teadmised oskused peavad olema valvetöötajal, turvatöötajal ning turvajuhil, kui nad on vastava õppe läbinud. Varasemalt väljaõpe selliselt reguleeritud ei olnud. Positiivne mõju turvateenistujale avaldub ka selles, et nähakse ette konkreetsed ja selged nõuded väljaõppe korraldusele ja koolitajale. Sellega tagatakse hariduse kvaliteet, sest kui isik soovib minna turvateenistuja väljaõppesse, siis ta teab, et on olemas ühetaolised ja selged nõuded, millele kõik koolitusasutused peavad vastama ning millele väljaõpe peab tuginema. Kuigi igal koolitusasutusel on paindlikkus õppe korraldamisel, siis selge raam, ehk minimum nõuded õppekava koostamiseks on neile kõigile aluseks.

Ka varem kehtinud TurvaS alusel oli turvateenistujal kohustus igal aastal läbida 16-tunnine täienduskoolitus. Käesoleva määrusega pannakse täiendav kohustus, et sellest 16-st tunnist peab turvatöötaja ja turvamise turvajuhi täienduskoolitus sisaldama vähemalt kuut akadeemilist tundi praktilist õpet füüsilise jõu, erivahendite ja relvade kasutamisest. Muudatuse mõju saab hinnata pigem positiivseks, sest see iga-aastane treening ja õpe tulirelva ning erivahendite kasutamisest aitab turvateenistujal oma oskusi säilitada ja seeläbi tunneb ta end ohuolukordi lahendades kindlamalt.

B) Mõjuvaldkond - siseturvalisus

Lahendus mõjutab elanike turvalisust ja süütegudele reageerimist. Eelkõige tuleneb positiivne mõju selles, et turvateenistuja väljaõppele on seatud selgemad ja konkreetsemad nõuded, millest kõigil koolituste korraldajatel tuleb lähtuda. See tähendab, et väljaõppe sisu ei kujunda koolitaja oma arusaama järgi. Õppekava sisu ühtlustamine tagab kvaliteetsema väljaõppe. Turvateenistujad, kes on saanud oma ülesannete täitmiseks vajalikud teadmised ja oskused, oskavad suure tõenäosusega paremini teostada valve, kaitse ja korra pidamist ning järgida seejuures isikute põhiõiguste ja vabaduste kaitset. Parema väljaõppe on eelduseks parema teenuse pakkumiseks, mis omakorda aitab kaasa turvalise keskkonna kujundamisele ja elanike üldise turvatunde suurenemisele. Kui kasvab elanike rahulolu teenusega, suureneb ka usaldus teenuse osutajate suhtes. Siseturvalisuse avaliku arvamuse kohaselt on elanike hinnangud

²⁷ Lilleleht, Andre 2023. Eesti Turvaturg 2022 ülevaade. – Eesti Turvaettevõtete Liit.

<https://media.voog.com/0000/0040/1739/files/Eesti%20Turvaturg%202022%20aastal%20kokkuv%C3%B5te.pdf>

turvaettevõtete üldisele usaldusväärsele kõrgel tasemel, kokku usaldab turvaettevõtteid 73%²⁸.

Järeldus mõju olulisuse kohta:

- **Mõju ulatus on väike**, kuna sihtrühma käitumises erilisi muutusi ei toimu. Juba täna on turvateenistujal kutse saamiseks väljaõppe läbimine kohustuslik ning igal aastal tuleb osaleda täienduskoolitusel, seega määrusega turvateenistujale täiendavat kohustust ei panda.
- **Mõju avaldumise sagedus on keskmine**. Turvateenistuja ei puutu muudatusega kokku iga päev, küll aga teatud regulaarsuse ja reeglipärasusega. Sest väljaõpe tuleb läbi enne kõrgema taseme kutseeksamit ning see on turvateenistuja vaba tahe, kas ta soovib taotleda kõrgema taseme kutset.
- **Mõju on eelkõige positiivne**, kuna muudatus annab võimaluse ennast täiendada ja arendada konkreetse õppekava alusel antava hariduse kaudu. Lisaks saavad turvatöötajad ja turvamise turvajuhid igal aastal praktilise koolituse kaudu oma oskusi trennida relvade ja erivahendite kasutamiseks, mis annab enesekindlust ohuolukordades tegutsemiseks.
- **Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike**, kuna negatiivse iseloomuga mõjud vähesed.

Kokkuvõttes on mõju turvateenistujatele väheoluline, kuid positiivne.

2. Turvateenistuja väljaõppe korraldaja

Täienduskoolitusi asutusi on 2024 alguse seisuga 1280, millest **turvateenistuja väljaõppega tegeleb 18** vastavalt Eesti Hariduse Infosüsteemi andmetele, see moodustab kogu täienduskoolitus asutustest vaid 1,4 %. Eestis tegutseb 1. detsembri 2023. aasta seisuga 89 ettevõtet, kellel on tegevusluba turvateenuse osutamiseks²⁹. **See on sihtrühma suurus väike.**

A) Mõjuvaldkond - haridus

Muudatused mõjutavad otseselt haridusteenuste kvaliteeti. Positiivne mõju avaldub selles, et määrusega ettenähtud konkreetsed nõuded õppekavale ning õpiväljunditele lihtsustavad väljaõppekorraldajal õppe kavandamist ja elluviimist. Samas kui üle-eestiliselt kõik turvateenistuja põhiõpet andvad koolitajad lähtuvad nendest nõuetest, siis see tagabki, et sõltumata kus õppeasutuses turvateenistuja väljaõppe läbib, peaks saadavad teadmised ja oskused olema sarnased. Määrusega ei muudeta senist turvateenistuja õppemahtu, kuid antakse selge suuniks kontaktõppe läbi viimiseks põhiõppe käigus, millega luuakse turvateenistujal võimalus ka praktiliste oskuste omandamiseks.

Määrusega nähakse selgelt ette, et turvateenistuja väljaõppe korraldamisel võib arvestada ka turvateenistuja varasema õpi- ja töökogemusega, selleks peab turvateenistuja väljaõppe korraldajal turvaettevõtja kehtestama korra turvateenistuja varasema õpi- ja töökogemusega arvestamiseks. Ühelt poolt väärtustab selline lahendus kõiki inimese teadmisi ja oskusi, olenemata nende omandamise ajast, kohast ja viisist, kuid teiselt poolt paneb koolituse korraldajale kohustuse läbi mõelda ja kirja panna, kuidas seda arvestada, mis on täiendav ühekordne tööülesanne.

²⁸ Siseministeerium. Siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring 2022. –

<https://www.siseministeerium.ee/ministeerium-ja-kontaktid/ministeerium-ja-minister/uuritud-ja-analuusid>.

²⁹ Vastavalt turvategevuse seadusele saab alates 01.07.2024.a olema turvateenistuja väljaõppe turvategevuse tegevusala, varasemalt ei turvateenistuja väljaõpe eraldi turvategevuse tegevusala.

Määrusega kehtestatud ka nõuded väljaõppe läbiviimisele ning koolitajale. Kuna valvetöötaja puhul on tegemist uue kutsega, tuleb selle õppe läbiviimiseks vajalikud materjalid ette valmistada. Kokkuvõttes tuleb määruse jõustumisel turvateenistujate koolitajatel teha muudatusi väljaõppega seotud dokumentide ja materjalide ettevalmistamisel, kuid need on pigem ühekordsed tegevused ning ei nõua olulist ressursi.

Järeldus mõju olulisuse kohta:

- **Mõju ulatus on keskmine**, kuna sihtrühma käitumises võivad kaasned muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemisraskuseid. Juba täna tuleb turvateenistuja väljaõppes lähtuda täiskasvanute koolituse seadusest ning täienduskoolituse standardist ning määrusega pandavad täiendavad nõuded ei too kaasa ülemäära keerukust.
- **Mõju avaldumise sagedus on keskmine**, kuna kokkupuude on reeglipärane, aga mitte igapäevane. Eelkõige tekib lühiajalist täiendavat töökoormust just õppekavade ülevaatamisel ning nende vastavusse viimisel määruuses toodud nõuetele
- **Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike**, kuna negatiivse iseloomuga mõjud vähesed.

Kokkuvõttes on mõju turvateenistuja väljaõppe korraldajale oluline, kuid soovitud.

3. Turvaettevõtja

Statistikameti andmetel oli majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv 2022 seisuga on 148 684 ning **1. detsembri 2023. aasta seisuga on Eestis 89 ettevõtet, kellel on tegevusluba turvateenuse osutamiseks**. Seega moodustab turvaettevõtete osakaal kõikidest aktiivsetest ettevõtetest 0,06%. **Mistõttu on sihtrühma suurus väike**.

A) Mõjuvaldkond - haridus

Positiivset mõju omab konkreetsete nõuete kehtestamine väljaõppele, sest annab turvaettevõtjale suurema kindlustunde, et tema töötajad kes osalevad väljaõppes, millele on kehtestatud üleriigiliselt ühetaolised nõuded, saavad tegelikult ka tööks vajalikud teadmised ja oskused. Kui turvateenistujad on saanud kvaliteetse väljaõppe, siis saab turvaettevõtja pakkuda usaldusväärsemat teenust.

Lisaks kehtestatakse nõuded turvateenistuja täienduskoolitusele, mis on 16 akadeemilist tundi, ja peab käesoleva määruse kohaselt sisaldama vähemalt kuut akadeemilist tundi praktilist õpet füüsilise jõu, erivahendite ja relvade kasutamisest. Selle nõude täitmine võib kaasa tuua turvaettevõtja töökorralduslike muudatusi. Samas kui turvateenistuja on läbinud eelnimetatud praktilise koolituse, annab see eelduse, et ohu olukorras oskab turvateenistuja jõudu, erivahendeid ja relva kasutada ning seeläbi on ta usaldusväärsem teenuseosutaja tellijale, mistõttu omab see ka positiivset mõju.

B) Mõjuvaldkond – majandus

Positiivse mõjuga on konkreetsete nõuete kehtestamine väljaõppele, mille tulemusel saavad turvateenistujad olema paremini koolitatud, mis tagab, et turvaettevõtja saab osutada kvaliteetsemat teenust. Usaldusväärsem teenus parandab ettevõtte konkurentsivõimet ning võib suurendada klientide huvi teenuse vastu.

Arvestades, et turvaettevõtjal tekib kohustus tagada, et alates 01.07.2024 vastavad tema turvateenistujad TurvaTS-is ja käesolevas määruuses ettenähtud nõuetele, võib see esilagu kaasa tuua täiendavaid kulutusi. Juba töötavad turvateenistujad ei pea uuesti läbima väljaõpet, ehk kui

isikul on turvateenistuja kutse olemas, siis peab ta kord aastas läbima täienduskoolituse. Turvaettevõtte jaoks on täiendav ajaline kulu see, et ta peab kontrollima, kas tema turvateenistuja vastab TurvaTS-is seatud nõuetele ning kutseregistris kande muutmiseks tasuma 10 eurot turvateenistuja koht.

Kõik enne TurvaTS-i jõustumist turvatöötajana töötavad ja ettenähtud nõuetele vastavad isikud saavad võimaluse jätkata kas valvetöötajana või kui vastavad turvatöötaja nõuetele, saavad jätkata turvatöötajana. Turvaettevõtja peab kinnitama, et turvateenistuja vastab nõuetele, nt turvatöötajana jätkamiseks peab isikul olema:

1. kehtiv turvatöötaja I, turvatöötaja II või turvatöötaja, tase 3 kutse;
2. eesti keele oskus B2-tasemel;
3. tervises seisund, mis võimaldab tal täita tööülesandeid
 - a) tervisetõend vastavusest kuni 30.06.24 kehtiva määruse I või II grupi tasemele
 - b) tervisetõend vastavusest alates 01.07.24 kehtiva määruse turvateenistuja I grupi tasemel
4. puuduvad karistusregistris andmed tahtlikult toimepandud kuriteo kohta.

Lisaks tuleb turvaettevõtjal korraldada, et enne 1. jaanuarit 2025.aasat on turvatöötajad ja turvajuhid läinud vähemalt kuue tunnise praktilise õppe füüsilise jõu, erivahendite ja relvade kasutamisest.

Järeldus mõju olulisuse kohta:

- **Mõju ulatus on keskmine**, kuna sihtrühma käitumises võivad kaasned muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemisraskuseid.
- **Mõju avaldumise sagedus on keskmine**, kuna turvaettevõtjate kokkupuude on reeglipärane, aga mitte igapäevane.
- **Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike**, kuna negatiivse iseloomuga mõjud vähesed, eelkõige tagatakse muudatustega turvategevuse kvaliteet.

Kokkuvõttes on mõju turvaettevõtjatele oluline, kuid soovitud.

4. Siseturvakorraldaja ja siseturvateenistuja

Statistikameti andmetel oli majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv 2022.a seisuga 148 684 ning **2024 aasta alguse seisuga on PPA-le sisevalve teostamisest teada andnud 13 ettevõtete.** Samas ei saa lähtuda edaspidi vaid täna sisevalveteenust teostavate ettevõtete arvust. Põhjus on selle, et TurvaTS-i järgi muutuvad mitmed ettevõtted, kes pole täna sisevalveteenuse pakkujad siseturvakorraldajateks, kui nad täidavad turvategevuses ettenähtud valve ja kaitse funktsiooni. **Kuid sihtrühma suurst saab hinnata siiski väikeseks, sest see jääb alla 5% kogu ettevõtete arvust.**

A) Mõjuvaldkond - haridus

Lisanõuded siseturvamisele suurendavad siseturvakorraldaja kohustusi koolitada oma avalikus kohas tegutsevaid siseturvateenistujad samal tasemel nagu turvateenistujaid. Senini ei olnud siseturvateenistujal nõuet läbida turvateenistuja väljaõpet ja omada turvateenistuja kutset. Seega võib muudatus kaasa tuua mõningaid täiendavaid tegevusi ja kulutusi siseturvakorraldajatele, kes peavad tagama, et nende töötajad omandaksid määruuses kehtestatud teadmised ja oskused ning taotleksid turvateenistuja kutse. Ei ole täpselt teada, kuid palju on neid siseturvateenistujaid, kellel on vaja kutseksam sooritada ja väljaõpe läbida. Sisevalves töötab ka täna turvatöötaja kutsega töötajaid. Täiendavalt pannakse siseturvakorraldajale

kohustus tagada iga-aastane täienduskoolituse läbimine avalikus kohas tegutsevatel siseturvateenistujatel, kes kannavad relvi ja erivahendeid.

Samas omab positiivset mõju konkreetsete nõuete kehtestamine väljaõppele, mille tulemusel saavad avalikus kohas tegutsevad siseturvakorraldajad olema koolitatud ja isikutega kokkupuutudes oskavad tagada isikute põhiõigusi ja vabadusi. Selle kõige tulemusel saavad siseturvakorraldajad ise pakkuda paremat teenust ja olla usaldusväärsed.

B) Mõjuvaldkond - siseturvalisuse

Lahendus mõjutab positiivselt elanike turvalisust ja usaldust turvateenuse pakkujate vastu. Ühtsete nõuete seadmine väljaõppele tagab, et valikus kohas (nt kaupluses, haiglas või meelelahutusasutuses) tegutsev siseturvateenistuja oskab professionaalsemalt oma tööülesandeid täita. Näiteks ennetada ja lahendada sekkumist vajavaid olukordi tänasest paremini, järgida isikute põhiõiguste ja -vabaduste kaitset. Kodanikele annab see suurema kindluse ja teadmise, et siseturvateenistujad on usaldusväärsed ning tööülesannete täitmiseks vajaliku kompetentsiga. Sellel on omakorda positiivne mõju elanikele rahulolule teenuse pakkujatega.

Järeldus mõju olulisuse kohta

- **Mõju ulatus on keskmine**, kuna sihtrühma käitumises võivad kaasned muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi.
- **Mõju avaldumise sagedus on keskmine**, kuna siseturvakorraldaja ja siseturvateenistuja kokkupuude on reeglipärane, aga mitte igapäevane. Eelkõige on muudatusel mõju etapis, kus tuleb nõuetele vastavusse viimiseks teha vajalikud tegevused. Hiljem on tegemist juba igapäevase töökorraldusega.
- **Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on keskmine** kuna siseturvakorraldaja ja siseturvateenistuja jaoks kaasnevad mõjud võivad olla ka negatiivse iseloomuga, sest eeldab neilt täiendavaid tegevusi. Oluline on see, et muudatused aiatavad tagada kvaliteetsema teenuse pakkumise.

Kokkuvõttes on mõju siseturvakorraldajatele ja siseturvateenistujatele oluline, kuid soovitud.

Mõjud muudatusele nr 3 - tervisenõuete muutmise

Mõju sihtrühm

1. Töötervishoiu teenuse osutaja

Aktiivselt tegutsevaid töötervishoiuarste on ca 60, Tervise Arengu Instituudi andmetel on 2022 seisuga 4683³⁰ arsti, seega töötervishoiuarstid moodustavad sellest 1,3 %. Eelnevalte tuginedes võib öelda, et **sihtrühma suurus on väike**.

A) Mõjuvaldkond – sotsiaalne mõju (töötervishoid ja -ohutus)

Turvateenistuja tervisenõuete ja tervisekontrolli nõuete täiendamiseiga võivad kaasned muudatused töötervishoiu arsti poolt osutatava teenuse sisus. Määrusega kehtestatakse turvateenistuja tööülesannete täitmist takistavate tervisehäirete loetelu, mida tuleb

³⁰https://statistika.tai.ee/pxweb/et/Andmebaas/Andmebaas__04THressursid__05Tootajad/THT001.px/table/tableViewLayout2/

turvateenistuja tervise seisundit hinnates järgida, kui kontrolli läbiviimine muutub töömahukamaks, saavad töötervishoiu teenuse osutajad oma hinda kujundada sellele vastavalt.

Järeldus mõju olulisuse kohta:

- **Mõju ulatus on väike**, kuna turvateenistujat arv, kes tervisekontrolli peavad läbima võrreldes varasemaga oluliselt ei muutu. Ning tööülesannete täitmist takistavaid tegureid tuli ka varasemalt hinnata ja ei nõua uute erialaste teadmiste omandamist. Seega töötervishoiu teenuse osutamise mahus erilisi muutusi ei toimu ning puudub tarvidus muutustega kohanemiseks mõeldud tegevuste järele.
- **Mõju avaldumise sagedus on keskmine**, kuna muudatused ei puuduta kõiki töötervishoiuarsti poolt läbiviidavaid kontrole.
- **Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike**, kuna muudatus ei mõjuta oluliselt töötervishoiuarstide senist töökorraldust, vaid pigem lihtsustab nende tööd.

Järeldus mõju olulisuse kohta: kokkuvõttes on mõju töötervishoiuarstidele mitteoluline.

2. Turvateenistujad

2022. aasta lõpu seisuga töötab turvateenistujana **ca 4000 inimest**, mis on elanikkonnast 0,3%. Igal aastal sooritab turvatöötaja kutseeksami 400-500 inimest (nt 2022.a 508, 2020.a 350) ning turvajahi kutseeksami 50-60 isikut (nt 2022.a 58, 2020.a 39). **Seega on sihtrühma suurus väike.**

A) Mõjuvaldkond – Sotsiaalne mõju

Tervisenõuded ja tervisenõuete kontroll on kehtestatud lähtuvalt turvateenistuja tööülesannetest ning nendega kaasnevatest ohuteguritest, mis aitab tagada, et turvateenistuja ei sea oma tervist seoses tööülesannete täitmisega ohtu. Varasem regulatsioon ei sisaldanud konkreetseid uuringuid, mida tuleks läbi viia, et tuvastada, kas turvateenistuja tervise seisund võimaldab tal tema tööks vajalikke ülesandeid täita. Tervisenõuete muutmisel on aluseks olnud töötervishoiuarstide ettepanekud ning seejuures arvestatud võimalike erisuste vanuserühmadele ja soole. Muudatustel on positiivne mõju turvateenistujatele, kuna paraneb võimalike terviseriskide varasem avastamine ning seeläbi suurenevad võimalused ennetada tõsisemaid terviseprobleeme. ennetada.

Järeldus mõju olulisuse kohta:

- **Mõju ulatus on väike**, kuna sihtrühma käitumises erilisi muutusi ei toimu. Juba täna on turvateenistujal kohustus läbi eelnev ja perioodiline tervisekontroll, seega määrusega turvateenistujale täiendavat kohustust ei panda.
- **Mõju avaldumise sagedus on väike**. Turvateenistuja ei puutu muudatusega kokku iga päev, küll aga teatud regulaarsuse ja reeglipärasusega. Sest tervisekontroll tuleb läbi enne tööle asumist ning perioodilisse tervisekontrolli saadab turvateenistujat ettevõtja.
- **Mõju on eelkõige positiivne**, kuna muudatusega kaasneb töötajale põhjalikum tervisekontroll ning parem teadlikkus terviseprobleemidest.
- **Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike**, kuna väheseks negatiivseks mõjuks võib pidada vaid esmase tervisetöendi võimalikku kallinemist (kuni 30%), kui selle eest tuleb tasuda töötajal endal. Kuna teatud juhtudel võib ka esmase tervisekontrolli tasuda töötaja, kes soovib turvateenistujana tööle asuda, kui seda võib teha ka turvaettevõtja.

Järeldus mõju olulisuse kohta: kokkuvõttes on mõju turvatöötajatele positiivne, aga mitteoluline.

3. Turvaettevõtja

Statistikameti andmetel oli majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv 2022 seisuga on 148 684 ning **1. detsembri 2023. aasta seisuga on Eestis 89 ettevõtet, kellel on tegevusluba turvateenuse osutamiseks.** Seega moodustab turvaettevõtete osakaal kõikidest aktiivsetest ettevõtetest 0,06%. **Mistõttu on sihtrühma suurus väike.**

Turvateenistuja tervisekontrolli nõuete muutmine võib tuua kaasa täiendavad kulud turvaettevõtjale. Määrusega kehtestatakse konkreetseid uuringuid, mida tuleb läbi viia, et tuvastada, kas turvateenistuja tervise seisund võimaldab tal tema tööks vajalikke ülesandeid täita. Kuivõrd teenus laieneb, võib töötervishoiuteenuse osutaja tõsta ka selle hinda. Samas selgemate nõuete kehtestamine tagab, et turvaettevõtjal on tööl isikud, kelle tervise seisund võimaldab tal oma tööülesandeid täita ning aitab vältida tõsise tervisehäire ilmumist tööülesannete täitmise ajal.

Järeldus mõju olulisuse kohta:

- **Mõju ulatus on väike**, kuna sihtrühma käitumises erilisi muutusi ei toimu ning puudub vajadus muutustega kohanemiseks mõeldud tegevuste järele.
- **Mõju avaldumise sagedus on keskmine**, kuna kokkupuude on reeglipärane, aga mitte igapäevane.
- **Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on keskmine**, kuna väljenduvad eelkõige vähesel määral suurenevates kuludes tervisekontrollile.

Järeldus mõju olulisuse kohta: kokkuvõttes on mõju turvaettevõtjale oluline ja eelkõige positiivne.

Määruses kavandatavate muudatustega ei kaasne mõju regionaalarengule, riigijulgeolekule ega välissuhtele, ega elu- ja looduskeskkonnale.

Kaasnev mõju riigiasutuste töökorraldusele

Saab välja tuua, et määrusega ettenähtud muudatused mõjutavad mingil määral PPA töökorraldust. Turvategevuses seaduses sätestatud nõuete täitmise üle teostab riiklikku järelevalvet PPA. PPA on ka TurvaS alusel riikliku järelevalve teostaja, seega täiendavat ülesannet neile ei panda. Küll aga on vaja PPA-l ette valmistada ja koolitada ning koostada juhendmaterjalid, mille alusel on võimalik järelevalve ametnikel tööd teha. Seega tuleb muuta teatud ulatuses protseduure. Samas on positiivne asjaolu, et määrusega on väga konkreetsed nõuded seatud, mis teeb järelevalve teostamise selgemaks. Määrusega seatud konkreetsed nõuded võimaldavad PPA-l majandushaldusasutusena teha tõhusamalt eel- ja järelkontrolli turvaettevõtjate üle, et tagada usaldusväärne ja väga heal tasemel turvategevus. Näiteks selged nõuded turvaplaanile ja selle koostamisele ning turvaauditi aruandele ja koostamisele muudab PPA-l järelevalve teostamise selgemaks, sest on teada, mille üle ja miks tuleb järelevalvet teha. Määrusega kehtestatud nõuded turvategevuse dokumenteerimisele, sh dokumentides esitatavatele andmetele aitab muuta PPA järelevalvet efektiivsemaks, kuna on teada, mida ja miks tuleb kontrollida.

Riiklikku järelevalvet täiskasvanute koolituse seaduses turvateenistuja väljaõppele kehtestatud nõuete täitmise üle teostab Haridus- ja Teadusministeerium. Selged nõuded turvateenistuja

väljaõppele ja täienduskoolitusele muudavad Haridus- ja Teadusministeeriumi teostatava järelevalve selgemaks.

Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Tegevused

Uus turvategevuse regulatsioon eeldab majandustegevuse haldamise, sealhulgas loamenetluse ja järelevalvega tegelevate ametnike koolitamist, eelkõige PPA-s, ning infopäevade korraldamist turvaettevõtjatele, et tutvustada uuenenud regulatsiooni, sealhulgas nõudeid. Mõlema tegevuse korraldamiseks saab kasutada riigiasutuste ruume ning teha seda koostöös Eesti Turvaettevõtete Liidu ja teiste partneritega. Samas tuleb ettevalmistamise kohustus juba TurvaTs-ist ning käesolev määrus annab vaid juurde täpsustused, mida seminaride ja koolituste raames tuleb käsitleda, seega määrus selles osas ei põhjusta täiendavaid kohustusi ega kulusid.

Võib ette näha, et tekivad täiendavad tegevused ja ressursi kulu (nii aeg, inimesed, raha) just väljaõppekorraldajatel, kes peavad koostama uued õppekavad määruses kehtestatud nõuete alusel ning ettevalmistama õppe ning tagama turvajuhid, kes vastutab väljaõppe korraldamise eest. Seega turvateenistuja väljaõppe uuendamine ja tegevuse vastavusse viimine käesolevas määruses ettenähtud nõuete täitmiseks võib turvaettevõtjale tuua kaasa täiendavaid rahalisi kulusid, kuid neid ei ole võimalik hinnata.

Kulud

Käesoleva määrusega nähakse ette, et vastavalt turvaplaanile peab turvaettevõtja väljastama turvateenistujale turvavarustuse ning neile turvateenistujatele, kellel väljastatakse tulirelv tuleb väljastada ka kuulikindel vest. Hetkel puudub täpne ülevaade, kui paljud turvaettevõtted täna vajalikku varustust tagavad. Küll aga saab tugineda Eesti Turvaettevõtete Liidu hinnangule, et suurusjärgus 30% ettevõtete puhul pole teada, kas nende turvateenistujad kannavad turvavarustust. Mistõttu on teatud hulk turvaettevõtteid ja siseturvakorraldajaid, kes peavad alates 01.07.2024.a tagama turvateenistujatele vajaliku varustuse või olemasolevat uuendama. Neid kulusid ei ole võimalik hinnata, sest puudub ülevaade täna kasutusel olevast turvavarustusest ja vajadus objekti põhiselt, mistõttu ei saa ka prognoosida võimalike vajaminevate varustuselementide (kinnas, vest, kabuur, hoidik) kogust. Lisaks on võimalik turvavarustus hankida erineva hinnaklassi ja omadustega, mis tõttu ei saa ka keskmist hinda arvutada, mis ettevõttele võiks tekkida.

Käesoleva määrusega kehtestavate turvateenistuja tervisekontrolli nõuete muutmine võib tuua kaasa täiendavad kulud turvaettevõtjale. Määrusega kehtestatakse konkreetseid uuringuid, mida tuleb läbi viia, et tuvastada, kas turvateenistuja tervise seisund võimaldab tal tema tööks vajalikke ülesandeid täita. Kuivõrd teenus laieneb, võib töötervishoiuteenuse osutaja tõsta ka selle hinda. Näiteks MyMed³¹ kodulehelt on nähtav, et kehtiva regulatsiooni alusel antav II-V grupi turvatöötaja tervisetõendi hind on 55 eurot, mis sisaldab nägemiskontrolli, kuulmise audiomeetrilise kontrolli, arstliku läbivaatuse (kopsude ja südame auskultatsioon, vererõhu mõõtmine, luu-lihaskonna seisundile ja füüsilisele võimekusele hinnangu andmine). Samas Bedmed turvatöötajate I-V grupi tervisetõendi hind algab 80 eurost³². Tartu Ülikooli Kliinikumi kohtulehelt leitava info kohaselt on turvatöötaja tervisetõendi hind³³ 55 eurot, mis sisaldab arsti vastuvõttu, EKG koos kompuuteranalüüsiga, veresuhkru määramine

³¹ [Turvatöötaja tervisetõend | Mymed](#)

³² [Hinnakiri - Baltic Euromedical OÜ \(bemed.ee\)](#)

³³ [Hinnakiri - Tartu Ülikooli Kliinikum](#)

glükomeetriga ning audiomeetriat. Kuna varasemalt ei olnud seadusandja ette näinud vajalike uuringute loetelu ning töötervishoiuarstid ise said otsustada oma parema äranägemise järgi, millised uuringud olid vajalikud, siis nagu eelpoolt lähtuvalt, need uuringud, mida erinevate teenuste pakkujate tervisekontroll sisaldavad on erinevad ning sellest lähtuvalt on ka teenuse hind varieeruv. Kõige suurem kulu, mis võib turvaettevõtjal tekkida, kui arst määrab vajadusel alates 50. eelaastast I gruppi kuuluvatele turvateenistujale täiendavalt koormuskardiogrammi, selle hind võib jääda 100-150 euro vahele sõltuvalt terviseteenuse osutajate hinnastamist poliitikast. Näiteks Confido pakub vastavat teenust 150 eurot eest³⁴. Seega see kulu ei laiene üldjuhul kõigile turvateenistujatele.

Muudatuste mõju turvaettevõtjate halduskoormusele

Halduskoormus on ettevõtjale kulu, mis tekib seadusandlusest. Tegemist on nii ajalise kui ka rahalise kuluga, mis on riigi poolt seatud info kogumiseks, edastamiseks ja töötlemiseks.

Turvaettevõtja täiendav halduskoormus võrreldes varasemaga on väike, kuna määrusega kehtestatud dokumentide ning andmete edastamise ning säilitamise kohustus oli ka varasemalt turvaettevõtjatele kehtestatud.

Käesolevas määruses on täpsustatud, milliseid dokumente tuleb koostada ja esitada ning samuti loob määrus ühetaolise arusaama turvaettevõtjate jaoks, mida nt nimetatakse isikutoimikus või ettekandeks jne. Selged dokumentide säilitamisnõuded annavad turvaettevõtjatele selguse, kui kaua dokumente või andmeid säilitada, ehk turvaettevõtja halduskoormus võib seeläbi ka väheneda. Samuti vähendavad muudatused turvaettevõtjate halduskoormust seeläbi, et võimalik on edastada dokumente ka digitaalselt, mis annab võimaluse ka parema aruandluse edastamiseks riigile.

Turvaettevõtja kohustus kontrollida tema töötajate ettenähtud nõuetele vastamist.

Arvestades, et turvaettevõtjal tekib kohustus tagada, et alates 01.07.2024 vastavad tema turvateenistujad TurvaTS-is ja käesolevas määruses ettenähtud nõuetele, võib see esilagu kaasa tuua täiendavaid kulutusi ja halduskoormuse suurenemist. Turvaettevõtte jaoks on täiendav ajaline kulu see, et ta peab kontrollima, kas tema turvateenistuja vastab TurvaTS-is ettenähtud nõuetele ning kutseregistris kande muutmiseks tasuma 10 eurot turvateenistuja koht.

Kõik täna turvatöötajana töötavad ja ettenähtud nõuetele vastavad isikud saavad võimaluse jätkata kas valvetöötajana või kui vastavad turvatöötaja nõuetele, siis saavad jätkata turvatöötajana. Turvaettevõtja peab kinnitama, et turvateenistuja vastab nõuetele, nt turvatöötajana jätkamiseks peab isikul olema:

1. kehtiv turvatöötaja I, turvatöötaja II või turvatöötaja, tase 3 kutse;
2. eesti keele oskus B2-tasemel;
3. tervises seisund, mis võimaldab tal täita tööülesandeid;
4. puuduvad karistusregistris andmed tahtlikult toimepandud kuriteo kohta.

Keskmine ajakulu ühe turvateenistuja nõuetele vastavuse kontrollimiseks on **üks tund**, mille palgakulu keskmise personalitöötaja³⁵ ühe tunni kohta on $1464/20/8 = 9,15$ eurot. Nt kui turvaettevõttes on 50 töötajat, siis nende nõuete vastavuse kontrollimiseks kulub 50 tundi, mille palgakulu oleks **475,5 eurot**.

³⁴ <https://www.confido.ee/koormustest/>

³⁵ <https://www.palgainfo.ee/personal-varbamine/personaliametnik>

Turvaettevõtja kohustus koostada turvaplaan, millest lähtuvalt tuleb turvajuhil üle vaadata kehtivad lepingud.

Keskmine ajakulu ühe turvateenistuja nõuetele vastavuse kontrollimiseks on **kaks tundi**, mille palgakulu keskmise turvajuhil ühe tunni kohta on $1464/20/8 = 9,15$ eurot, kuna puuduvad andmed kui palju on turvaettevõtjad sõlminud klientidega mehitatud valveks, siis ei ole võimalik täpset arvu välja tuua. Kui turvaettevõtjal on näiteks 50 lepingut, siis nende läbi vaatamiseks kulub 100 tundi, mille palgakulu on **915 eurot**.

Eelnõu koostamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu koostamiseks Sotsiaalministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeeriumile, Justiitsministeerium ja arvamuse andmiseks Eesti Kaupmeeste Liidule, Eesti Kaubandus – ja Tööstuskojale, Eesti Töötervishoiuarstide Seltsile, Andmekaitse Inspeksioonile, Eesti Pangale ja Eesti Turvaettevõtete Liidule ja Kaitsepolitseiametile ning Politsei- ja Piirivalveametile ja Sisekaitseakadeemiale ja Päästeametile.